

En gang kriminell, alltid kriminell?

Retten til at straffbare forhold blir glemt av søkemotorer

Kandidatnummer: 163

Antall ord: 14462

JUS399 Masteroppgave
Det juridiske fakultet

UNIVERSITETET I BERGEN

01.06.2015

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Innledning	4
1.1 Presentasjon av tema og problemstilling.....	4
1.2 Problemstillingen og temaets aktualitet	5
1.3 Retten til å bli glemt	6
1.4 Avgrensninger og presiseringer	7
1.5 Opplegget videre	8
2 Om Google-dommen	9
2.1 Avgjørelsens bakgrunn og domsresultat	9
2.2 Prinsipiell avklaring - journalistisk unntak gjelder ikke for søkemotorer.....	10
2.3 Avgjørelsens overordnede problemstillinger	10
2.3.1 Innledning.....	10
2.3.2 Første problemstilling - det territoriale anvendelsesområde	11
2.3.3 Andre problemstilling – ”behandling” og ”registeransvarlig(....)”	11
2.3.4 Tredje problemstilling – retten til avindeksering og omfanget av en slik rett	12
3 De underliggende hensynene som må balanseres ved interesseavveiningen	13
3.1 Innledning.....	13
3.2 Retten til ytringsfrihet og informasjonsfrihet.....	14
3.3 Retten til privatliv og personvern.....	15
4 Nærmere om interesseavveiningen -balansering av rettighetene	17
4.1 EU-domstolens interesseavveining i Google-dommen	17
4.2 Generaladvokatens avveining i Google-dommen	18
4.3 EMDs avveining av ytringsfrihet og privatliv.....	20
4.3.1 Relevansen av EMD-praksis	20
4.3.2 En vurdering av om EMD har gitt ytringsfriheten eller personvernet prioritet	21
4.3.2.1 EMDs tradisjonelle innfallsvinkel.....	21
4.3.2.2 En kursjustering fra EMD?	22
4.4 Kritikk av Google-dommen i lys av EMD-praksis	24
4.5 Hvorfor prioriterer EU-domstolen personvernet?	25
5 Den konkrete avveiningen - Noen nærmere kriterier?	27

5.1 Momenter fra Google-dommen.....	27
5.2 ”Offentlig interesse”	28
5.2.1 Hva ligger i begrepet “offentlig interesse”?	28
5.2.2 Noen utvalgte dommer fra EMD som kan belyse graden av ”offentlig interesse” ved opplysninger om straffbare handlinger.....	29
5.3 Opplysningens sensitivitet.....	30
5.4 Ytterligere kriterier enn de EU-domstolen oppstiller.....	32
5.4.1 Generelle kriterier fra EMD	32
5.4.2 Generelle databeskyttelsesprinsipper i personverndirektivet.....	32
5.4.3 Retningslinjer fra Artikkel 29-gruppen	33
5.5 Ulike syn på interesseavveiningen i medlemslandene	33
6 Mulighetene for et spillerom i nasjonal rett.....	34
6.1 Subsidiaritetsprinsippet	34
6.2 Slik regelverket er foreløpig.....	35
6.3 Forslag om reform av EUs personvernregler	36
6.3.1 Innledning.....	36
6.3.2 Nærmere om forordningen	36
6.3.3 Vil forordningen gi mindre nasjonalt spillerom?	38
7 Norsk rett	39
7.1 Nasjonale rettsregler som regulerer personvern i forbindelse med straffbare forhold... 39	
7.2 Kan de norske reglene gi uttrykk for noen nasjonale prinsipper?	41
8 Hvordan Google-dommen foreløpig er fulgt opp i Norge	42
8.1 En eksempelsak fra Datatilsynet	42
8.2 En vurdering av bruken av behandlingsgrunnlag i vedtaket	43
8.3 Tilfredsstillende behandling ut fra norske rettsregler?.....	44
8.4 Tilfredsstillende behandling ut fra et EU/EØS rettslig perspektiv?.....	45
9 Avsluttende bemerkninger	45
Litteraturliste	47
Vedlegg	53

1 Innledning

1.1 Presentasjon av tema og problemstilling

På det kriminalpolitiske område er det anerkjent som en viktig samfunnsoppgave å legge til rette for at den løslatte forbryter igjen skal kunne finne sin plass i samfunnet. Allerede i 1952 ble dette lagt avgjørende vekt på i dommen om To mistenkelige personer, hvor Høyesterett ga personvernet forrang fremfor ytringsfriheten og næringsinteresser.¹ I politiregisterloven² og straffeprosessloven³ er det gitt bestemmelser som skal sikre at informasjon om straffbare forhold ikke er tilgjengelig for allmennheten i ubegrenset tid. Til og med foreldelsesreglene kan anses å gi uttrykk for et synspunkt om at tidligere hendelser etter hvert bør glemmes.⁴ Glemselens slør er en viktig bidragsyter for at en igjen skal kunne komme tilbake til samfunnet etter at straffen er sonet, og det bør derfor legges til rette for at dette ikke blir umulig.

I personopplysningsloven⁵ § 2 nr. 8 bokstav b er opplysninger om ”at en person har vært mistenkt, siktet, tiltalt eller dømt for en straffbar handling” oppgitt som sensitive personopplysninger. Bestemmelsen gir uttrykk for at denne type opplysninger bør undergis særskilt behandling og at lovgiver her har anerkjent at det er spesielle hensyn som må ivaretas.

I den teknologiske verden vi lever i, er glemselens slør imidlertid blitt svakere, og det er vanskeligere å verne om sin fortid. Ved et tastetrykk kan du få opp informasjon publisert langt tilbake i tid, og informasjonen kan kategoriseres og systematiseres for deg. Dette gjør det lett for en potensiell arbeidsgiver eller et nabolag å avsløre tidligere straffbare handlinger begått av en bestemt person. Dermed kan man kanskje ikke lenger snakke om noe glemselens slør.

---

¹ Rt. 1952 s. 1217 (s. 1221-1222).

² Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) av 28. mai 2010 nr. 16.

³ Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) av 22. mai 1981 nr. 25.

⁴ Sunde 2013 s. 99-100.

⁵ Lov om behandling av personopplysninger 14. april 2000 nr. 31 (heretter forkortet pol.).

Opplysninger om straffbare forhold vil i stor grad være av offentlig interesse og dermed vernes av ytringsfriheten.⁶ Det vil derfor være vanskelig å hindre at slike opplysninger blir gjort kjent for allmennheten. Slik bør det også være ettersom kriminalitet angår oss alle.⁷ Det er imidlertid muligheten for å bruke søkemotorer som i stor grad har bidratt til at informasjonen er så lett tilgjengelig, kan systematiseres og ikke forsvinner med årenes løp. Informasjonens tilgjengelighet har derfor blitt kraftig forsterket når søkemotorer er blitt den primære kilden til hvordan internettbrukere flest finner informasjon.⁸

Et alternativ for å hindre større spredning av slike opplysninger enn nødvendig er da å forespørre søkemotorselskaper om de kan slette indekseringen til de aktuelle søketreffene. Det vil si at bestemte søkerresultater som ellers ville kommet opp når man søker på en persons navn fjernes (heretter kalt avindeksering). Dette kan for tidligere straffedømte være en reell mulighet til å begrense hvem som får vite om deres fortid. Det er med denne bakgrunn at jeg har valgt å gjøre rede for enkeltpersoners rett til å kreve at søkemotorselskaper sletter søkerresultater knyttet til opplysninger om tidligere begåtte lovbrudd.

1.2 Problemstillingen og temaets aktualitet

Det at enkeltindiver skal ha en rett til, på nærmere bestemte vilkår, å kreve avindeksering fra søkemotorers treffliste er nå på fremmarsj. Særlig innenfor EU-retten. Dette var temaet i den mye omtalte Google-dommen⁹ som EU-domstolen avsa i mai 2014. Dommen ga enkeltindiver rett til å kreve at søkemotorer fjerner visse søkerresultater om dem.¹⁰ Dersom søkemotorselskapet nekter å behandle kravet eller avslår det, kan en klage til nasjonale tilsynsmyndigheter, eventuelt kreve at saken behandles av rettsvesenet.¹¹ Enkeltindivider bosatt i EU-land har dermed fått et nytt pliktsubjekt de kan henvende seg til for å begrense tilgangen på informasjon de ikke lenger ønsker skal være offentlig. Omfanget og innholdet av denne rettigheten er imidlertid fortsatt høyst uavklart.

---

⁶ Se nærmere om dette i punkt 5.2.

⁷ NOU 1999:27, s. 149, og Axel Springer AG v. Germany 2012 (avsnitt 96).

⁸ Stuart 2014 s. 467 og 471-472.

⁹ Sak C-131/12, Google Spain, dom av 13. mai 2014 (heretter Google-dommen).

¹⁰ Google-dommen 2014 (avsnitt 99).

¹¹ Google-dommen 2014 (avsnitt 77).

Problemstillingen er praktisk og aktuell ettersom Google på et år har mottatt over 250.000 forespørsler om sletting hvorav 2655 forespørsler er fra norske statsborgere.¹² 41,1 prosent av sistnevnte forespørsler har fått medhold.¹³ Slike forespørsler fordrer en avveining mellom personvern og ytringsfrihet i en ny kontekst der balanseringen av hensynene kan falle annerledes ut enn i de klassiske interesseavveiningene knyttet til original publisering. Er det viktigst at nabolaget ved et navnesøk på Google kan undersøke den nye naboen eller at en tidligere straffedømt i en pedofilisak skal kunne starte opp et nytt liv etter endt soning?

Det er ikke bare søkemotorer som har måttet behandle slike forespørsler. I Norge har Datatilsynet nå fattet vedtak i de første klagesakene hvor søkemotorer har nektet å fjerne søketreff fra resultatlisten. I disse sakene har Datatilsynet måttet tolke domspremissene i Google-dommen, samt anvende prinsippene fra dommen på reglene i personopplysningsloven, tolket i samsvar med personverndirektivet,¹⁴ som loven er ment å gjennomføre.¹⁵ Når EU-domstolen tolker personverndirektivets bestemmelser på nye typetilfeller kan det oppstå problemer i form av at reglene i personopplysningsloven ikke er tilpasset EU-domstolens nye tolkninger. Dette vil kunne ha betydning for hvordan klager på forespørsler om avindeksering behandles i Norge, og vil eksemplifiseres ved en utvalgt klagesak fra Datatilsynet i oppgavens siste del.

1.3 Retten til å bli glemt

Avgjørelsen i Google-dommen kan anses for å være et ledd i EU sitt mål om å innføre en såkalt ”rett til å bli glemt”. Dette er et begrep som blir brukt for å beskrive individers rett til kontroll over egne personopplysninger og muligheten for å slette slik informasjon som oftest fordi den er utdatert eller ikke lenger relevant, slik at en fortsatt bruk av opplysningene innebærer et inngrep i individenes privatliv.¹⁶ En slik rett er også en del av forslaget til EUs nye personvernforordning.¹⁷ Forslaget har blitt møtt med en del kritikk som i hovedsak retter

---

¹² Jf. Google sin innsynsrapport.

¹³ Tall funnet via utregningskalkulatoren på Google sin innsynsrapport.

¹⁴ Direktiv 95/46/EF, vedtatt av Europaparlamentet og Ministerrådet i EU 24. oktober 1995 (heretter personverndirektivet).

¹⁵ Personverndirektivet ble ved EØS-komiteens beslutning nr. 83/1999 av 25.6.1999 om endring av EØS-avtalens protokoll 37 og vedlegg XI tatt inn i avtalen om det europeiske økonomiske samarbeid av 1992 (EØS-avtalen), og er dermed bindende for Norge.

¹⁶ Stuart 2014 s. 465.

¹⁷ Foreslått forordning artikkel 17(1). Se nærmere om dette i punkt 6.3.2.

seg mot faren for konflikt med ytringsfriheten.¹⁸ Fra et kritisk ståsted kan ”retten til å bli glemt” anses som en form for sensurering, ved at hva som kan og ikke kan være offentlig kontrolleres.

”Retten til å bli glemt” er ikke noe nytt konsept i Europa. Ideen om en slik rett ble for første gang formulert i fransk rettsvitenskap under navnet *droit á l’oubli*, en rettighet til stillhet om tidligere hendelser som ikke lenger forekommer.¹⁹ Denne retten tillater for eksempel tidligere straffedømte å motsette seg publisering om dommen etter endt soning.²⁰ En slik rett har utviklet seg gjennom rettsvitenskapen og lovgivningen siden 1970-tallet.²¹ For eksempel i Sveits har domstolene gjentatte ganger gitt tidligere straffedømte rett til å få slettet senere publisering om straffeforfølgningen som en del av det sveitsisk rett kaller ”rett til personlighet”.²²

Behovet for en slik rett over hele Europa blir stadig mer pressende som følge av den teknologiske utviklingen. Det meste av informasjon ligger nå søkbart på internett i lang tid, noe som kan true retten til privatliv i mye større grad enn før. Det er likevel viktig å presisere at den ”retten til å bli glemt” som introduseres i Google-dommen ikke gir rett til å kreve at all informasjon om en person skal forsvinne fra nettet, men mer en mulighet til å begrense spredningen av spesifikke opplysninger basert på navnesøk. ”Retten til å bli glemt” av søkemotorer gjelder altså bare for søk på en persons navn.²³ Det synes da mer hensiktsmessig å anse det som en rett til ikke lenger å være så søkbar, enn en rett til å bli glemt.²⁴

1.4 Avgrensninger og presiseringer

Oppgaven avgrenses til kun å gjelde avindeksering fra søkemotorers trefflistor i forbindelse med lovlig publisert informasjon. Sletting av originalartikler faller i hovedsak utenfor oppgavens tema, men det vil bli trukket noen paralleller til dette regelverket underveis.

---

¹⁸ Se f. eks. Rosen 2012 s. 88.

¹⁹ Pino 2000 s. 14 og Rosen 2012 s. 88.

²⁰ Pino 2000 s. 14.

²¹ Bernal 2011 punkt. 1.1.

²² Denne rettigheten er gitt i artikkel 28 i den sveitsiske sivillovboken av 1907. Eksempler på dommer som har lagt til grunn ovennevnte tolkning er *A v. Journal de Genève et de la Gazette de Lausanne* 2003, *R. AG v. W* 1996 og *X v. Société Suisse de Radio et de Télévision* 1983. Dommene er ikke tilgjengelig på engelsk, men for sakssammendrag se Werro 2009 s. 290-291 og Wagner og Li-Reilly 2014 s. 824, særlig fotnote 9.

²³ Haukeland Fredriksen 2014 s. 7.

²⁴ McNealy 2012 s. 121.

Hovedfokuset vil være på søkemotorer som foretar søk på hele internett, i motsetning til søk bare innenfor et bestemt nettsted eller et bestemt tema. På grunn av Google Search sin dominante rolle i markedet,²⁵ vil det være naturlig å ta utgangspunkt i dette søkemotorselskapet.

Det avgrenses også mot personer som selv har søkt offentlighetens lys da dette er godt behandlet i teori og praksis.²⁶ Dersom den som har foretatt lovbruddet er en offentlig person vil vedkommende ha mindre krav på vern av privatlivet sitt enn andre,²⁷ og interesseavveiningen vil dermed måtte bli annerledes. Denne problemstillingen vil oppgaven ikke ta for seg.

Det vil imidlertid kunne oppstå vanskelige grensedragninger ved avklaringen av om det er personen selv eller den straffbare handlingen som har ført til offentlighetens interesse. I den ene enden av skalaen har man de personene som hadde en rolle i det offentlige liv før den straffbare handlingen ble begått. I den andre enden av skalaen har man de vanlige anonyme borgerne som ønsker minst mulig oppmerksomhet rundt straffesaken og sin egen person.

De som absolutt faller utenfor oppgaven er de som hadde en offentlig rolle eller status før de begikk den kriminelle handlingen. Utover slike personer vil det være en flytende grense. Det vil være en glideskala mellom saker der den straffedømte i stor grad har profilert seg i media, og saker som har fått offentlig interesse uten at den aktuelle personen har bidratt til dette for eksempel fordi den straffbare handlingen var spektakulær eller uvanlig.²⁸ Selv om det vil være vanskelig å trekke noe skarpt skille, vil hovedfokuset i oppgaven være på de tilfeller der en helt vanlig person har begått en straffbar handling og ikke søkt offentlighetens oppmerksomhet rundt sin egen person eller saken.

1.5 Opplegget videre

Ettersom det avgjørende for om en person gis medhold i en forespørsel om avindeksering er utfallet av en interesseavveining mellom privatlivet og ytringsfriheten, vil oppgavens

---

²⁵ Stuart 2014 s. 472.

²⁶ Se for eksempel Hovlid, Vern av privatlivets fred: med særlig fokus på kjente personers vern mot offentliggjøring av private forhold i redaktørstyrte medier 2014. For illustrasjon på rettspraksis se Von Hannover v. Germany 2004.

²⁷ Hovlid 2014a s. 26.

²⁸ For en illustrasjon se faktumet i Rt. 1986 s. 1307 (Bitt i øret-dommen).

hovedfokus ligge her. For nærmere å forstå denne interesseavveiningen vil oppgaven ta for seg de to motstående rettighetene og deretter se på hvordan disse ble balansert i Google-dommen, sammenlignet med hvordan for eksempel menneskerettighetsdomstolen (EMD) har avveid retten til privatliv og ytringsfrihet. Som oppgaven senere vil vise vil det ha betydning om det tas utgangspunkt i en av rettighetene, hvorpå den andre rettigheten vil være unntak fra denne rettigheten, eller om retten til ytringsfrihet og privatliv anses som to likestilte rettigheter. Det vil også forsøkes å gi noen nærmere kriterier som kan benyttes i den konkrete interesseavveiningen. Siden retten til avindeksering er introdusert gjennom EU-retten vil det være interessant å undersøke hvorvidt interesseavveiningen kan foretas forskjellig i ulike medlemsland og herunder om norske rettsregler vil kunne ha betydning for avveiningen. Det vil først måtte redegjøres nærmere for Google-dommen, der avindeksering som en rettighet ble introdusert.

2 Om Google-dommen

2.1 Avgjørelsens bakgrunn og domsresultat

Den konkrete saken gjaldt den spanske statsborgeren Mario Costeja González som krevde at to artikler som omhandlet tvangsauksjonering av boligen hans skulle slettes. Han krevde også at Google skulle fjerne eller skjule hans personopplysninger slik at de ikke lenger inngikk i søkeresultater på navnet hans.²⁹ González argumenterte med at opplysningene nå var irrelevante.³⁰ EU-domstolen slo fast at avisartiklene ikke kunne kreves fjernet ettersom artiklene ivaretok journalistiske formål, og dermed var vernet av ytringsfriheten.³¹ De kom derimot til at indekseringen på Google måtte slettes da de fant opplysningene følsomme for González privatliv, 16 år hadde gått, og det var ikke noe tungtveiende allmenn interesse som talte for at opplysningene fortsatt skulle være offentlige.³²

---

²⁹ Google-dommen 2014 (avsnitt 15).

³⁰ Google-dommen 2014 (avsnitt 15).

³¹ Google-dommen 2014 (avsnitt 85).

³² Google-dommen 2014 (avsnitt 98).

2.2 Prinsipiell avklaring - journalistisk unntak gjelder ikke for søkemotorer

For å sikre ytringsfriheten heter det i personverndirektivet artikkel 9³³ at direktivet bare i begrenset grad kommer til anvendelse på behandling av personopplysninger for ”journalistiske formål”. Publisering av den opprinnelige artikkelen (heretter kalt original publisering) vil i stor grad kunne beskyttes av dette unntaket. EU-domstolen slo imidlertid fast at dette unntaket ikke gjelder for søkemotorselskaper ettersom de ikke driver journalistisk virksomhet.³⁴

Det at EU-domstolen i realiteten da praktiserer strengere regler for søkemotorer kan anses naturlig av flere grunner. For det første må nok avindeksering av treff på søkemotorer anses som et mindre inngrep i ytringsfriheten enn original publisering ettersom det ikke er noe nytt som publiseres, men bare en ytterligere spredning av allerede offentlig tilgjengelig informasjon.³⁵ For det andre vil nok inngrepet i privatlivets fred være mindre ved offentliggjøring av personopplysninger på en internettside med mer begrenset antall lesere enn offentliggjøring på globale søkemotorer.³⁶

2.3 Avgjørelsens overordnede problemstillinger

2.3.1 Innledning

For å vurdere hvorvidt González hadde rett til å kreve at Google fjernet de omtalte søketreffene måtte EU-domstolen ta stilling til tre underliggende problemstillinger. For det første måtte domstolen ta stilling til direktivets territoriale anvendelsesområde.³⁷ Det andre spørsmålet var hvorvidt Google kunne anses som en ”registeransvarlig(...)”³⁸ som foretar ”behandling” av personopplysninger.³⁹ Ved bekreftende svar på disse spørsmål måtte domstolen også ta stilling til omfanget av den registrertes rettigheter etter personverndirektivet artikkel 12(b) og 14(a), og om disse bestemmelsene gir rett til å kreve

---

³³ Tilsvarende bestemmelse er gitt i pol. § 7.

³⁴ Google-dommen 2014 (avsnitt 85).

³⁵ Haukeland Fredriksen 2014 s. 5.

³⁶ Haukeland Fredriksen 2014 s. 5.

³⁷ Google-dommen 2014 (avsnitt 45).

³⁸ I denne oppgaven benyttes den offisielle danske oversettelsen av personverndirektivet og Google-dommen.

³⁹ Google-dommen 2014 (avsnitt 21).

avindeksering av søketreff på navn.⁴⁰ Sistnevnte spørsmål er klart mest sentralt for denne oppgaven.

2.3.2 Første problemstilling - det territoriale anvendelsesområde

EU-domstolen måtte ta stilling til om Google er en ”virksomhed(...) eller et organ(..)” i henhold til direktivets artikkel 4(1)(a) som ”anvender midler” som ”befinder sig på den pågældende medlemsstats område” jf. artikkel 4(1)(c).⁴¹ Domstolen kom til at direktivet kunne få anvendelse på Google sin virksomhet ettersom de har etablert et datterselskap Google Spain SL i Spania som skal sørge for reklame og salg av reklameplass på søkemotoren, og denne aktiviteten retter seg mot innbyggerne i landet.⁴² Søkemotorselskapet kunne dermed anses som etablert i EU og således være omfattet av EUs personverndirektiv. Googles etablering i Norge gjennom selskapet Google Norway AS innebærer at det samme vil gjelde her i landet. Den behandling av personopplysninger som har naturlig tilknytning til den virksomheten Google har etablert i Norge, herunder indeksering av personopplysninger om norske borgere, må derfor følge personopplysningsloven tolket i samsvar med direktivet.

2.3.3 Andre problemstilling – ”behandling” og ”registeransvarlig(...)”

Vedrørende det andre spørsmålet kom domstolen til at søkemotorers virksomhet består i å finne opplysninger som er offentliggjort av tredjemann, indeksere disse automatisk og lagre dem midlertidig for så å gjøre dem tilgjengelige for internettbrukerne. Dette fant domstolen at måtte kvalifiseres som ”behandling af personoplysninger” jf. direktivets artikkel 3 og artikkel 2(b).⁴³ Det at opplysningene som behandles allerede er offentliggjort og at søkemotorer ikke foretar noen endringer mente domstolen ut fra formålsbetraktninger ikke kunne få betydning da dette ville gjøre direktivet innholdsløst.⁴⁴ Domstolen kom også til at søkemotorselskaper var å anse som ”registeransvarlig(..)” jf. artikkel 2(d) på tross av Googles argumentasjon om at de verken har kjennskap til eller kontroll med informasjonens innhold.⁴⁵ Dommen utvider dermed hvem som kan anses som ansvarssubjekt under direktivet til også å kunne være søkemotorselskaper.

---

⁴⁰ Google-dommen 2014 (avsnitt 62).

⁴¹ Google-dommen 2014 (avsnitt 44).

⁴² Google-dommen 2014 (avsnitt 60).

⁴³ Google-dommen 2014 (avsnitt 28 og 41).

⁴⁴ Google-dommen 2014 (avsnitt 30).

⁴⁵ Google-dommen 2014 (avsnitt 34 og 41).

2.3.4 Tredje problemstilling – retten til avindeksering og omfanget av en slik rett

Vedrørende spørsmålet om artikkel 12(b) og 14(a) kunne gi den registrerte rett til å kreve avindeksering av et søketreff på vedkommendes navn, slo domstolen fast at artikkel 12(b) gir den registrerte rett til å kreve at den behandlingsansvarlige sørger for at opplysninger bli ”berigtiget, slettet eller blokeret” hvis de ikke er i samsvar med direktivet.⁴⁶ Etter artikkel 6(1)(c) til (e) kan behandlingen være i strid med direktivet hvis opplysningene ikke lenger er ”relevante”, ikke ”tilstrækkelige” eller ”omfatte(r) mere end, hva der kræves” for å oppnå formålet med søkemotorselskapets behandling.⁴⁷

Søkemotorselskapers behandling av personopplysninger vil også være i strid med direktivet dersom behandlingen ikke har et lovlig behandlingsgrunnlag. EU-domstolen la til grunn at det aktuelle behandlingsgrunnlaget for søkemotorselskaper er artikkel 7(f).⁴⁸⁴⁹ Dersom vilkårene i artikkel 7(f) ikke er oppfylt, vil behandlingen være i strid med direktivet. Søkemotorselskapers behandling av personopplysninger er lovlig etter denne bestemmelsen dersom behandlingen er ”nødvendig” for at søkemotorselskapet skal kunne ”forfølge en legitim interesse”.⁵⁰ Artikkel 7(f) krever imidlertid at hensynet til den registrertes grunnleggende interesser ikke overstiger søkemotorselskapets interesser. Artikkel 7(f) fordrer dermed en interesseavveining av de motstridende hensynene.⁵¹ Hvorvidt det skal gis medhold i et krav om avindeksering beror da på utfallet av en avveining mellom de motstående interessene.⁵²

For de tilfeller der interesseavveiningen faller i den registrertes favør, er det to grunnlag den registrerte kan basere sitt krav om avindeksering på. Det første alternative grunnlaget er at behandlingen ikke er i samsvar med direktivet og at artikkel 12(b) derfor hjemler sletting.⁵³ Det andre alternativet er at den registrerte klager på behandlingen basert på ”vægtige legitime grunde” under artikkel 14(a) og at denne klagen er berettiget. Etter artikkel 14(a) vil

---

⁴⁶ Google-dommen 2014 (avsnitt 70).

⁴⁷ Google-dommen 2014 (avsnitt 93-94).

⁴⁸ Google-dommen 2014 (avsnitt 73).

⁴⁹ En tilsvarende bestemmelse er gitt i pol. § 8, bokstav f. Der heter det at ”behandlingen må være nødvendig for at den behandlingsansvarlige eller tredjepersoner som opplysningene utleveres til kan vareta en berettiget interesse, og hensynet til den registrertes personvern ikke overstiger denne interessen.”

⁵⁰ Google-dommen 2014 (avsnitt 74).

⁵¹ Google-dommen 2014 (avsnitt 74).

⁵² Google-dommen 2014 (avsnitt 81).

⁵³ Google-dommen 2014 (avsnitt 75).

opplysningene da ikke lenger kunne behandles.⁵⁴ Etter en gjennomgang av de ovennevnte artiklene konkluderte EU-domstolen med at søkemotorselskaper er forpliktet til å fjerne navnetreff på søkeresultatlisten hvis vilkårene i artikkel 12(b) eller 14(a) er oppfylt.⁵⁵ Dette selv om den opprinnelige offentliggjøringen av informasjonen var lovlig og fortsatt vil bli værende på internett.⁵⁶

Hvordan EU-domstolen nærmere la til grunn at interesseavveiningen skulle foretas vil behandles i punkt 4.1. Først er det nødvendig å se grundigere på de hensynene som vil stå mot hverandre i en slik avveining.

3 De underliggende hensynene som må balanseres ved interesseavveiningen

3.1 Innledning

Det er klart at sletting av søketreff vil innebære et inngrep i ytringsfriheten, og da særlig informasjonsfriheten. Avindeksering vil gripe inn i søkemotorselskapers rett til å videreformidle informasjon gjennom indeksering, internettbrukernes mulighet til å finne informasjon og originalpubliserers rett til å publisere lovlig innhold og få det indeksert av søkemotorer.⁵⁷ Det må likevel presiseres at søkemotorer ikke er en erstatning for andre informasjonskilder som pressen og strafferegisteret. Personer som har legitim interesse i de aktuelle opplysningene kan i prinsippet få det gjennom andre kanaler. Betydningen av søkemotorer som informasjonskilde bør derfor ikke overdrives verken for enkeltindividet eller for samfunnet generelt.⁵⁸

Hensynet til ytringsfrihet vil i saker om avindeksering måtte konkurrere mot hensynet til borgernes rett til privatliv. Det at internettbrukere ved hjelp av søkemotorer enkelt kan finne frem til en mer eller mindre detaljert profil av navngitte personer, vil være et inngrep i disse

---

⁵⁴ Google-dommen 2014 (avsnitt 76).

⁵⁵ Google-dommen 2014 (avsnitt 88).

⁵⁶ Google-dommen 2014 (avsnitt 82).

⁵⁷ Innstilling av Generaladvokat Jääskinen, sak C-131/12, Google Spain, av 25 juni 2013 (avsnitt 122).

⁵⁸ Alsenoy mfl. 2013 s. 72.

personenes privatliv som har krav på beskyttelse.⁵⁹ Vi ser dermed at to av de mest grunnleggende rettighetene i samfunnet står klart mot hverandre ved forespørsler om avindeksering.

3.2 Retten til ytringsfrihet og informasjonsfrihet

Ytringsfrihet er retten alle individer har til å gi uttrykk for sine synspunkter i det offentlige rom og til å få innblikk i andres meninger og hva som skjer i samfunnet. Denne rettigheten verner om alle typer ytringer, uavhengig av medieform og innhold.⁶⁰ Ytringsfriheten er av grunnleggende individuell og samfunnsmessig betydning. Dersom individet hindres i å ha sine egne tanker, i å formulere dem utad, eller i å motta meninger og informasjon fra andre, hemmes det i sin personlige utvikling.⁶¹ Det at ytringsfriheten er en grunnleggende forutsetning for samfunnets og menneskets utvikling er understreket av EMD, som har karakterisert ytringsfriheten som en grunnstein i det demokratiske samfunnet.⁶²

Nasjonalt er ytringsfriheten forankret i Grunnloven⁶³ § 100. Flere av de internasjonale konvensjonene Norge har forpliktet seg til verner også om ytringsfriheten.⁶⁴ De mest sentrale er Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) artikkel 10 og FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) artikkel 19.⁶⁵ Ytringsfriheten har også et eksplisitt vern i EU-retten gjennom EUs pakt om grunnleggende menneskerettigheter (charteret)⁶⁶ artikkel 11.

I denne oppgaven er det først og fremst ytringsfrihet i form av informasjonsfrihet som kommer på spissen. Informasjonsfrihet kan defineres som en frihet til å motta og søke etter den informasjonen som til enhver tid er tilgjengelig i samfunnet.⁶⁷ Informasjonsfriheten er vernet i EMK artikkel 10 som slår fast ”the right to(...) receive and impart information and ideas”. Grunnloven § 100, 2. ledd sikrer også informasjonsfriheten, da både ”meddelt[e]og

---

⁵⁹ Google-dommen 2014 (avsnitt 80).

⁶⁰ Høstmølingen 2010 s. 63. Unntak kan tenkes som f. eks. ved grove rasediskriminerende ytringer, se Kjølbros 2010 s. 750.

⁶¹ Aall 2011 s. 237.

⁶² Handyside v. United Kingdom 1976 (avsnitt 49).

⁶³ Kongeriket Norges Grunnlov av 17. mai 1814 (heretter forkortet Grl.).

⁶⁴ Borvik 2011 s. 58.

⁶⁵ Konvensjonene er inkorporert i norsk rett gjennom menneskerettsloven av 1999 § 2.

⁶⁶ Charter of Fundamental Rights of the European Union (2000/C 364/01).

⁶⁷ Eggen 2002 s. 28-29.

mottatt[e] opplysninger” er beskyttet.⁶⁸ Både Grl. § 100, 2. ledd og EMK artikkel 10 verner dermed om informasjonsfriheten.⁶⁹

Det følger imidlertid av både EMK artikkel 10, 2. ledd og Grunnloven § 100, 2. ledd at rettigheten ikke er absolutt. Ytringsfriheten må tåle begrensinger for å sikre beskyttelse av andre verneverdige rettigheter, deriblant retten til privatliv.⁷⁰ Dette fremgår både av ordlyden i EMK artikkel 10, 2. ledd ”(...)for the protection of the reputation or rights of others(...)” og av statenes plikt til å sikre privatlivet i artikkel 8. Det har imidlertid vært diskutert om ytringsfriheten står i en særstilling blant konvensjonsrettighetene i EMK.⁷¹ Dette fremgår ikke av konvensjonsteksten,⁷² men hvorvidt det kan utledes av EMD-praksis vil behandles nærmere i punkt 4.3.2.

3.3 Retten til privatliv og personvern

Det grunnleggende hensynet bak en rett til avindeksering er å beskytte enkeltindividers personvern og privatliv. Denne rettigheten er godt inkorporert både i norsk og internasjonal rett. Det er da naturlig å undersøke det nærmere innholdet av en slik rett.

I Norge er retten til ”privatliv” grunnlovfestet i Grl. § 102. Rett til ”private life” er også vernet av EMK artikkel 8 og SP artikkel 17. I EU-retten er rett til privatliv forankret i EU-paktens artikkel 7 og beskyttelse av personopplysninger er forankret i artikkel 8.

Retten til ”privatliv” innebærer at alle individer har rett til å ha en personlig sfære der offentligheten ikke har tilgang.⁷³ Noen definisjon på hva ”privatliv” verner er vanskelig å fastlegge. Overordnet kan det beskrives som en sfære hvor individet kan motsette seg at andre, enten det er private eller offentlige myndigheter, griper inn uten samtykke.⁷⁴ Hva som anses som del av ”privatliv[et]” vil imidlertid kunne variere ut fra tid, kontekst og kultur.

---

⁶⁸ Borvik 2011 s. 55-56.

⁶⁹ Aall 2011 s. 273.

⁷⁰ Wessel-Aas 2013 s. 73.

⁷¹ For mer om dette se Borvik 2011 s. 146-163 og Aarli 2011 s. 243-246

⁷² Aarli 2010 s. 243.

⁷³ Jakobsen og Schaumburg-Müller 2013 s. 157

⁷⁴ Aall 2011 s. 195.

Denne rettigheten er i stadig utvikling⁷⁵, og den vide formuleringen muliggjør en fleksibel og dynamisk tolkning som følger samfunnets utvikling.

Mange jurister har forsøkt å komme opp med en god definisjon på hva som ligger i ”privatliv”. Lee. A. Bygrave introduserer i sin bok om databeskyttelse fire måter å definere ”privatliv” på.⁷⁶ For denne oppgaven er det verdifulle i oppdelingen den definisjonen han kaller ”information control”.⁷⁷ En definisjon i lignende retning ble laget av Alan Westin som definerte privatlivet som ”[t]he claim of individuals, groups, or institutions to determine for themselves when, how, and to what extent information about them is communicated to others.”⁷⁸ Dersom retten til ”privatliv” defineres som en rett til å kontrollere tilgang til informasjon om en selv og ikke en rett til at privatlivet ikke skal forstyrres av andre, vil nok denne rettigheten stå enda sterkere på spill i saker om avindeksering.

Alternativt kan en se det slik at det er begrepet personvern som knytter seg spesifikt til individers interesse i kontroll over informasjon som vedrører dem selv, mens retten til privatliv også innbefatter en rekke interesser utover de informasjonsrelaterte.⁷⁹ Ordlyden ”private life” i EMK artikkel 8 legger imidlertid ikke opp til et skille mellom personvern og privatlivets fred. Heller ikke EMD ser ut til å operere med en slik sontring.⁸⁰ Både personvern og retten til privatliv handler i stor grad om å ha kontroll over hvilken informasjon om deg som er tilgjengelig for andre, og om retten til selv å bestemme hvilket inntrykk samfunnet skal ha av deg.⁸¹ Det antas derfor trygt å legge til grunn at privatlivets fred er et grunnleggende personvern hensyn og en del av personvernet.⁸² Det vil derfor ikke skilles mellom begrepene privatliv og personvern i den videre fremstillingen. Begge begrepene vil anvendes med det meningsinnhold som er skissert i dette punktet.

---

⁷⁵ Høstmølingen 2010 s. 55.

⁷⁶ Bygrave 2014 s. 27.

⁷⁷ Bygrave 2014 s. 27.

⁷⁸ Westin 1967 s. 7.

⁷⁹ Svendsen, Lars, *Hvorfor personvern?*, i Clemet og Egeland 2010 s. 16.

⁸⁰ Borvik 2011 s. 24.

⁸¹ Grønvold og Hendis 2014 s. 14.

⁸² Se Personregisterutvalget som så det slik at privatlivets fred inngikk som et element i det perspektivet som de kalte det integritetsfokuserte personvernet. NOU 1997: 19 s. 21-22 jf. Borvik 2011 s. 24.

4 Nærmere om interesseavveiningen - balansering av rettighetene

4.1 EU-domstolens interesseavveining i Google-dommen

Et naturlig utgangspunkt når man skal undersøke hvordan interesseavveiningen etter personverndirektivet artikkel 7(f) nærmere skal foretas, vil være domspremissene i Google-dommen. Dette er fordi det var i denne dommen at det for første gang ble utledet en eksplisitt rett av personverndirektivet til å kunne kreve avindeksering av søketreff.

EU-domstolen slår fast at det må foretas en avveining av de kolliderende rettighetene og interessene, der det særlig skal sees hen til den registrertes rettigheter i paktens artikkel 7 og 8.⁸³ Dommerne nøyer seg imidlertid ikke med å foreta en konkret avveining, men oppstiller i tillegg en hovedregel. Domstolen anser søketreff på navn for å ha potensiale til å utgjøre et alvorlig inngrep i den registrertes privatliv.⁸⁴ For dette synet argumenterer de med at internett og søkemotorer har fått en så viktig rolle i det moderne samfunnet at informasjonen i trefflistene får en allestedsnærværende karakter.⁸⁵ Søkemotorer muliggjør at man kan finne en mer eller mindre detaljert profil av en person relativt lett.⁸⁶

Som følge av domstolens syn på inngrepets styrke slår de fast at søkemotorselskapenes økonomiske interesse ikke kan overstyre den registrertes rettigheter.⁸⁷ Når det gjelder internettbrukernes interesse i å ha tilgang på informasjon, legger domstolen til grunn at interessen til den registrerte som hovedregel vil veie tyngst dersom den registrerte aktivt krever at informasjonen ikke skal gjenfinnes ved søk på vedkommendes navn.⁸⁸ Unntak fra dette utgangspunktet krever at det foreligger særlige grunner.⁸⁹

---

⁸³ Google-dommen 2014 (avsnitt 74 og 81).

⁸⁴ Google-dommen 2014 (avsnitt 81).

⁸⁵ Google-dommen 2014 (avsnitt 80).

⁸⁶ Google-dommen 2014 (avsnitt 37 og 80).

⁸⁷ Google-dommen 2014 (avsnitt 81 og 97).

⁸⁸ Google-dommen 2014 (avsnitt 81 og 97).

⁸⁹ Google-dommen 2014 (avsnitt 97 og 99).

Ved å legge til grunn at den registrertes rettigheter som en generell regel skal gå foran internettbrukernes⁹⁰, går EU-domstolen langt i å prioritere personvernet over ytringsfriheten. Domstolen kan med et slikt standpunkt anses for å oppstille en presumsjon til fordel for privatlivet. Dette har betydning for oppgavens problemstilling da en hovedregel om prioritering av personvernet vil tilsi større muligheter for å vinne frem med et krav om avindeksering. Med en slik presumsjon må argumentene mot avindeksering være tungtveiende for å kunne prioriteres over personvernet. En kan se det slik at rettsanvenderen starter i ”oppoverbakke” når det skal argumenteres for at informasjonsfriheten i den aktuelle saken må gis prioritet.

Hvor langt denne presumsjonen strekker seg vil imidlertid måtte variere med begrunnelsen for et slikt utgangspunkt og begrunnelsens rekkevidde. Dommen er knapp om hvorfor personvernet som hovedregel må prioriteres. Til illustrasjon tar Generaladvokaten ikke noe lignende utgangspunkt i sin innstilling i samme sak.⁹¹ Det vil da være nærliggende å se hen til hans argumentasjon for å undersøke om det kan gi bidrag til å forstå EU-domstolens vurdering.

4.2 Generaladvokatens avveining i Google-dommen

EU-domstolen valgte å forkaste Generaladvokat Jääskinen sin innstilling uten å kommentere hans innvendinger. Innstillingen har dermed liten rettskildemessig vekt. Med unntak av de tilfeller der EU-domstolen uttrykkelig slutter seg til generaladvokatens argumentasjon, må man være varsom med å innfortolke generaladvokatens innstilling i dommen.⁹² På bakgrunn av EU-domstolens mangel på imøtegåelse av det som synes som veloverveide argumenter fra Generaladvokat Jääskinens side, virker det likevel verdt å trekke frem innstillingen. Domstolens taushet vedrørende innstillingens argumenter gjør at avgjørelsen i Google-dommen ikke synes å inneholde en tilstrekkelig overveid begrunnelse for hvorfor reglene skal være slik domstolen legger til grunn. Rekkevidden av dommen blir derfor noe uklar. Når domstolen ikke følger opp generaladvokatens innstilling, vet man i hvert fall hvilke

---

⁹⁰ Google-dommen 2014 (avsnitt 81, 97 og 99).

⁹¹ Innstilling av Generaladvokat Jääskinen, sak C-131/12, Google Spain, av 25 juni 2013.

⁹² Haukeland Fredriksen og Mathisen 2014 s. 245. Se også Bull 2002 s. 75-76.

argumenter og standpunkter domstolen ikke har vært villig til å legge til grunn på samme måte som generaladvokaten, og en kan til en viss grad trekke slutninger fra det.⁹³

Til forskjell fra Google-dommen bruker Generaladvokat Jääskinen mye plass på å redegjøre for konflikten med yringsfriheten.⁹⁴ Til fordel for yringsfriheten argumenteres det blant annet med at søking på internett ved hjelp av søkemotorer har blitt en av de viktigste måtene for enkeltindivider å utøve informasjonsfriheten sin på.⁹⁵ Videre argumenteres det med at denne rettigheten står særlig sterkt ved søking på søkemotorer der individet faktisk aktivt gjør bruk av informasjonsfriheten sin.⁹⁶ I tillegg bemerkes det at det er fare for at søkemotorselskaper vil kunne reagere med nesten automatisk sletting, noe som vil kunne få alvorlige konsekvenser for informasjonsfriheten.⁹⁷ Dette er argumenter som taler for at avindeksering er et alvorlig inngrep i yringsfriheten.

Retten til privatliv blir også redegjort grundig for,⁹⁸ men i motsetning til i domspremissene gis det ikke noen uttalelse om alvorligheten av inngrepet i privatlivet. Til slutt konkluderes det med følgende: ”På grund af den særligt komplekse og vanskelige konstellation af grundlæggende rettigheder, som indgår i denne sag, er det ikke muligt at begrunde en styrkelse af den registreredes retsstilling i henhold til direktivet og tilføre en ret til at blive glemt. Herved ville man ofre centrale rettigheder såsom yrings- og informationsfriheden.”⁹⁹

Argumentasjonen i innstillingen viser et annet syn på prioriteringen av de kolliderende rettighetene enn i domspremissene. Om det ikke kan konkluderes med at yringsfriheten gis prioritet, må argumentasjonen i hvert fall kunne sies å være mer yringsfrihetsvennlig. Det er interessant å registrere at EU-domstolen oppstiller et generelt utgangspunkt så fravikende fra innstillingen, uten å se hen til andre rettskilder der retten til privatliv og yringsfrihet har blitt avveid. I neste punkt skal det derfor undersøkes om det er støtte i det ellers gjeldende rettskildebildet for å oppstille et utgangspunkt om at privatlivet generelt skal gis prioritet over yringsfriheten. Av de grunner som angis i neste punkt vil det være naturlig å se hen til EMD-praksis.

---

⁹³ Bull 2002 s. 76 og Haukeland Fredriksen og Mathisen 2014 s. 246.

⁹⁴ Generaladvokatens innstilling 2013 (avsnitt 120-123 og 128-134).

⁹⁵ Generaladvokatens innstilling 2013 (avsnitt 131).

⁹⁶ Generaladvokatens innstilling 2013 (avsnitt 130).

⁹⁷ Generaladvokatens innstilling 2013 (avsnitt 133).

⁹⁸ Generaladvokatens innstilling 2013 (avsnitt 112-119).

⁹⁹ Generaladvokatens innstilling 2013 (avsnitt 133).

4.3 EMDs avveining av ytringsfrihet og privatliv

4.3.1 Relevansen av EMD-praksis

I teorien tilhører EU-domstolen og EMD to forskjellige rettsordener som er adskilt fra hverandre.¹⁰⁰ Det fremgår likevel av EU-traktatens artikkel 6 nr. 3¹⁰¹ at Unionen skal respektere de grunnleggende rettigheter slik disse er sikret i EMK og medlemstatenes forfatningstradisjoner. Alle EUs medlemsland har også forpliktet seg til EMK og er dermed bundet av konvensjonen. EU selv er derimot foreløpig ikke part i avtalen. Dette betyr at EMK og EMD-praksis ikke formelt gjelder for EU-lovgivningen.

Selv om EUs lovgivnings og håndhevelsesorganer nok ikke vil føle seg rettslig bundet til å følge EMD-praksis, så følger det av paktens artikkel 52(3) at de av paktens rettigheter som tilsvarer konvensjonsrettighetene i EMK skal ha samme betydning og omfang som i konvensjonen. Paktens artikkel 7 om privatliv og artikkel 11 om ytringsfrihet tilsvarer i det vesentligste EMK artikkel 8 og artikkel 10.¹⁰² Det er derfor nødvendig å se hen til EMK ved tolkningen av hvor langt disse rettighetene strekker seg. Hva gjelder paktens artikkel 8 som verner om beskyttelse av personopplysninger, er det ikke gitt en tilsvarende bestemmelse i EMK. EMD har imidlertid lagt til grunn at EMK artikkel 8 også verner om beskyttelse av personopplysninger.¹⁰³

Det kan også tilføyes at EU-domstolen har uttalt at EMK skal tillegges ”særlig betydning”¹⁰⁴ og at personverndirektivet i stor grad må tolkes i lys av EMK.¹⁰⁵ I tillegg viser personverndirektivets fortale punkt 10 til EMK artikkel 8 og punkt 37 viser til EMK artikkel 10. Da det er EMD-praksis som utfyller hvordan bestemmelsene i EMK til enhver tid skal forstås anses det derfor relevant å se hen til hvordan EMD har vurdert avveiningen mellom ytringsfrihet og privatliv. Relevansen av EMD-praksis styrkes ytterligere av at paktens fortale legger til grunn at det ved tolkningen av paktens rettigheter skal tas behørig hensyn til rettspraksis fra EMD.¹⁰⁶

---

¹⁰⁰ Alsenoy mfl. 2013 s. 46.

¹⁰¹ Traktaten om Den europeiske union (TEU).

¹⁰² Jf. Explanations relating to the Charter of fundamental rights (2007/C 303/02).

¹⁰³ Se f. eks. Rotaru v. Romania 2000 (avsnitt 43).

¹⁰⁴ Hoechst AG v. Commission of the European Communities 1989 (avsnitt 13).

¹⁰⁵ Se forente saker C-465/00, C-138/01 og C-139/01, Rechnungshof v. Österreichischer Rundfunk and Others 2003 (særlig avsnitt 68-72).

¹⁰⁶ Fortalen til pakten (avsnitt 5).

EMD har ikke behandlet noen saker som direkte angår søkemotorers virksomhet. Domstolen har likevel en rekke ganger måttet foreta en avveining mellom ytringsfrihet og privatliv i andre tilfeller der det har vært spørsmål om offentliggjøring av informasjon er forenlig med retten til privatliv. Denne praksisen har relevans da det er de samme grunnleggende rettighetene som må avveies i slike saker som ved spørsmål om avindeksering. Som nevnt i punkt 2.2 vil imidlertid inngrepets styrke i de kolliderende rettighetene ofte kunne være forskjellig ved spørsmål om sletting av original publisering og avindeksering. Det tilsier at avveiningen nok ikke kan foretas helt likt. Dette vil problematiseres ytterligere i punkt 4.5.

4.3.2 En vurdering av om EMD har gitt ytringsfriheten eller personvernet prioritet

4.3.2.1 EMDs tradisjonelle innfallsvinkel

Frem til 2004 anvendte EMD retten til ytringsfrihet, jf. EMK artikkel 10, 1. ledd, som innfallsvinkel i saker som omhandlet privatlivets fred.¹⁰⁷ Avveiningen ble forankret i unntaksbestemmelsen i EMK artikkel 10, 2. ledd, som fordrer en vurdering av om inngrepet i ytringsfriheten er ”necessary in a democratic society” for å verne en annen rettighet.¹⁰⁸ EMD har tradisjonelt tolket dette vilkåret slik at det må foretas en proporsjonalitetsvurdering, der nasjonalstatene blant annet må sannsynliggjøre at inngrepet var proporsjonalt med formålet.¹⁰⁹ En slik unntaksadgang skal i følge EMD som hovedregel anvendes strikt.¹¹⁰

En mulig konsekvens av en slik innfallsvinkel er at den konvensjonsrettigheten som tjener som utgangspunkt for avgjørelsen får en slags prioritet dersom terskelen for unntak er høy.¹¹¹ Bekkedal formulerer det som at en slik praktisering gir ”et tyngdepunkt i favør av den konvensjonsbestemmelsen det er snakk om å gripe inn i - et bias”.¹¹² Illustrerende er avgjørelsen i *Sunday Times v. The United Kingdom* (1979) som gjaldt et forbud mot at en avis publiserte en artikkel vedrørende en sak som stod for domstolene. EMD formulerte følgende utsagn for om forbudet var nødvendig:

---

¹⁰⁷ Bekkedal 2014 s. 317.

¹⁰⁸ Bekkedal 2014 s. 317. Se f. eks. *Fressoz and Roire v. France* 1999 (avsnitt 49-50).

¹⁰⁹ Barendt 2009 s. 58 og s.71. Se f. eks. *Cumpana and Mazare v. Romania* 2004 (avsnitt 90).

¹¹⁰ Bekkedal 2014 s. 321. Se f. eks. *Vogt v. Germany* 1995 (avsnitt 52).

¹¹¹ Barendt 2009 s. 58.

¹¹² Bekkedal 2014 s. 321.

”The Court is faced not with a choice between two conflicting principles but with a principle of freedom of expression that is subject to a number of exceptions which must be narrowly interpreted (...)”.¹¹³

Med en slik rettsanvendelse kan EMD anses for å gi en slags prioritet til den rettigheten det er spørsmål om å gjøre inngrep i. Siden EMD i sin tidlige praksis tok utgangspunkt i EMK artikkel 10 kunne det kanskje tilsi at ytringsfriheten stod i en særstilling blant konvensjonsrettighetene. En slik praktisering der man tar en rettighet som utgangspunkt og deretter leter etter unntak, har likhetstrekk med EU-domstolens tilnæringsmåte i Google-dommen.

4.3.2.2 En kursjustering fra EMD?

Nyere avgjørelser fra EMD viser imidlertid at det ikke lenger alltid tas utgangspunkt i inngrepshjemmelen i EMK artikkel 8 eller 10. Et eksempel er Von Hannover (no. 1) 2004. Saken gjaldt prinsesse Caroline som hevdet at den tyske staten hadde brutt sin positive forpliktelse etter artikkel 8 ved å ikke dømme tyske magasiner for omtale av hennes privatliv. Begrunnelsen for at inngrepshjemmelen ikke ble brukt var trolig at EMD ikke anser en slik frifinnende dom som et inngrep fra staten i individers rett til privatliv.¹¹⁴ Ettersom inngrepshjemmelen bare regulerer plikten til å avstå fra inngrep og ikke statens positive forpliktelse til å gripe inn ved krenkelse av privatlivet, kunne unntakshjemmelen ikke brukes.¹¹⁵ I stedet for å anvende artikkel 8, 2. ledd uttalte EMD at ”[r]egard must be had to the fair balance that has to be struck between the competing interests of the individual and of the community as a whole(...)”.¹¹⁶ Uttalelsen gir anvisning på en vurdering der rettsanvenderen skal finne ”the fair balance” mellom to likestilte rettigheter.

I juridisk litteratur ble det etter denne avgjørelsen problematisert hvordan en slik balanseringsøvelse etter artikkel 8 som Von Hannover (no.1) 2004 oppstilte, forholdt seg til den tidligere tradisjonelle nødvendighetsvurderingen etter unntakshjemmelen.¹¹⁷ Svært

---

¹¹³ Sunday Times v. The United Kingdom 1979 (avsnitt 65). For tilsvarende argumentasjon se Handyside v. The United Kingdom 1976 (avsnitt 48-50).

¹¹⁴ Hovlid 2014b s. 633, som også viser til Borvik 2004 s. 80, der det skrives at ”[e]in frifinnande dom i ei ærekrenkingssak har tradisjonelt sett ikkje vorte sett på som eit inngrep”.

¹¹⁵ Hovlid 2014b s. 633.

¹¹⁶ Von Hannover v. Germany 2004 (avsnitt 57).

¹¹⁷ Barendt 2009 s. 67-68 og 71.

uheldig ville det være hvis utfallet av en avgjørelse ble påvirket av om saken tilfeldigvis var reist som en artikkel 10-sak eller som en artikkel 8-sak siden EMD tilsynelatende hadde praktisert vurderingene forskjellig.¹¹⁸ Det har også vært diskusjon i norsk juridisk teori¹¹⁹ om hvorvidt EMD har forlatt det Bekkedal omtaler som en ”nødvendighetstest” til fordel for en ”balansetest”.¹²⁰ Hovlid har i sin kommentarartikkel fremholdt at hvem som anlegger sak ut fra praksis slik den er i dag, nok ikke har materiell betydning for om ytringsfriheten eller privatlivet gis prioritet. For dette synet argumenterer hun med at praksis viser at ”nødvendighetstesten” under EMK artikkel 10, 2. ledd ikke lenger skal praktiseres som en test som gir et tyngdepunkt i favør av ytringsfriheten, men som en test der to likestilte rettigheter balanseres mot hverandre.¹²¹

For sitt syn viser Hovlid til EMDs uttalelse i *Axel Springer v. Germany* (2012). Saken gjaldt en avis som hadde publisert informasjon om at en skuespiller hadde vært i besittelse av narkotika og den etterfølgende arrestasjonen av vedkommende.¹²² Domstolen brukte inngrepshjemmelen i artikkel 10, 2. ledd men uttalte følgende:

”When examining the necessity of an interference in a democratic society in the interests of the ‘protection of the reputation or rights of others’, the Court may be required to verify whether the domestic authorities struck a fair balance when protecting two values guaranteed by the Convention which may come into conflict with each other in certain cases, namely, on the one hand, freedom of expression protected by Article 10 and, on the other, the right to respect for private life enshrined in Article 8 (...).”¹²³

En slik praktisering av inngrepshjemmelen kan nok anses som en kursjustering fra EMD. Dersom EMD foretar en avveining av rettighetene uten at en av disse tas som utgangspunkt både når saken kommer inn som artikkel 8-sak og som artikkel 10-sak, er det nærliggende å konkludere med at EMD praktiserer en balansering av likestilte rettigheter i alle tilfeller der privatlivet og ytringsfriheten må avveies. Det ser dermed ut til at EMD, i hvert fall ikke nå

---

¹¹⁸ Hovlid 2014b s. 635 og Barendt 2009 s. 58.

¹¹⁹ Bekkedal 2014 og Hovlid 2014b.

¹²⁰ Bekkedal 2014 særlig s. 316-317 og s. 333.

¹²¹ Hovlid 2014b s. 636.

¹²² *Axel Springer v. Germany* 2012 (avsnitt 9-15).

¹²³ *Axel Springer v. Germany* 2012 (avsnitt 84). Se også *Verlagsgruppe News GmbH and Bobi v. Austria* 2012 (avsnitt 70).

lenger, foretar noen generell prioritering av privatlivet eller ytringsfriheten. Retten til privatliv i EMK artikkel 8 må nok da anses for å være likestilt med retten til ytringsfrihet i EMK artikkel 10.¹²⁴ Dette fordrer en konkret avveining fra sak til sak.¹²⁵

4.4 Kritikk av Google-dommen i lys av EMD-praksis

Etter observasjonene i forrige punkt synes det å være kritikkverdig at EU-domstolen tar personvernet som så klart utgangspunkt uten å se hen til, eller i det minste forklare hvorfor de ikke ser hen til, ovennevnte praksis fra EMD.

Det at argumentasjonen i Google-dommen retter seg mye mot et potensiale for alvorlig inngrep i privatlivet¹²⁶ er det også grunnlag for å være kritisk til. EU-domstolen uttaler at det skal foretas en avveining av de motstående rettighetene.¹²⁷ En konkret avveining fordrer imidlertid en vurdering av hvor sterkt de ulike interessene er berørt i en konkret sak, og potensiale for alvorlig inngrep bør da kanskje ikke være nok til å gi den ene rettigheten generell prioritet. Dersom det bare foretas en vurdering av potensiale for inngrep på generell basis, er det vanskelig å si om styrken i inngrepet i privatlivet er tilstrekkelig til at informasjonsfriheten må vike.¹²⁸ Graden av de uheldige konsekvensene for den registrertes privatliv vil ofte variere fra sak til sak og det vil påvirke hvilke begrensninger i ytringsfriheten det er legitimt å ilegge.

Et navnetreff trenger ikke nødvendigvis å være et alvorlig inngrep i privatlivet dersom den registrerte for eksempel har et vanlig navn, og opplysningene derfor vanskeligere kan knyttes til en bestemt person. Samtidig kan internettbrukeren i det konkrete tilfelle ha legitime og viktige grunner i å finne informasjon om den bestemte personen vedkommende søker på. Avindeksering kan da innebære et alvorlig brudd på denne internettbrukers informasjonsfrihet. Det å fokusere på potensiale for inngrep vil kunne gjøre avveiningen mer standardisert enn det mulige variabler i inngrepets styrke tilsier.

---

¹²⁴ Hovlid 2014a s. 47, Aarli 2010 s. 246 og Borvik 2011 s. 163 .

¹²⁵ Alsenoy mfl. 2013 s. 66.

¹²⁶ Se punkt 4.1.

¹²⁷ Google-dommen 2014 (avsnitt 74).

¹²⁸ En beskjeden konkret avveining finnes likevel i Google-dommen 2014 (avsnitt 98).

Hvorfor EU-domstolen velger å oppstille en hovedregel om prioritet av personvernet kommer som tidligere nevnt ikke helt klart frem i Google-dommen. I neste punkt skal det derfor undersøkes om det kan ligge noe mer mellom linjene i domspremissene som kan forklare EU-domstolens prioritering. Dette er interessant i lys av å kunne avklare rekkevidden av domspremissene.

4.5 Hvorfor prioriterer EU-domstolen personvernet?

Sammenlignet med EMD-praksis kan EU-domstolens prioritering av personvernet fremfor informasjonsfriheten mildt sagt omtales som friskt. Den første og mest opplagte grunnen til at EU-domstolen prioriterer personvernet er nok at de tolker et direktiv som er utformet særlig med sikte på å beskytte privatlivet jf. personverndirektivet artikkel 1. Direktivet er en personvernlov og har derfor fokus på personvern.¹²⁹ Når direktivets bestemmelser skal tolkes kan det være naturlig å ta personvernet som utgangspunkt. Dette virker likevel ikke å legitimere at domstolen oppstiller en så klar hovedregel ettersom direktivet skal sikre beskyttelse av alle individers grunnleggende rettigheter jf. personverndirektivet artikkel 1, herunder også ytringsfriheten.

I inngangsordene til avsnitt 81 i dommen, der hovedregelen om prioritet av personvernet oppstilles, heter det følgende: ”In the light of the potential seriousness of that interference(...)”. Som nevnt i punkt 4.1 tilsier dette at domstolen oppstiller et slikt utgangspunkt fordi de anser inngrepet i privatlivet som potensielt alvorlig. Når domstolen samtidig ikke slutter seg til Generaladvokatens argumenter om inngrepet i ytringsfrihetens styrke¹³⁰ gir det indikasjoner på at domstolen anser inngrepet i privatlivet ikke bare som alvorlig, men som mest alvorlig. EU-domstolens prioritering kan dermed anses som et utslag av deres syn på hvor alvorlig inngrep i de to motstående rettighetene de mener foreligger ved avindeksering.

Noe som da kan ligge mellom linjene i dommen, og begrunne en så klar prioritering av personvernet, er nødvendigheten av å kunne bøte på den teknologiske utviklingens innhugg i individenes privatliv som vi ser i samfunnet i dag. Personverndirektivet ble forhandlet frem i 1990-1995, samme perioden som teknologien med nettlesere deriblant World Wide Web ble

---

¹²⁹ Aronsen 2002 s. 56.

¹³⁰ Se punkt 4.2.

utviklet.¹³¹ Direktivet ble vedtatt i 1995, samme året som den første søkemotoren Alta vista ble gjort alminnelig tilgjengelig.¹³² Muligens er da det utgangspunktet domstolen oppstiller et uttrykk for at den teknologiske utviklingen har gjort inngrepet i privatlivet mer alvorlig, enn det var mulig å forutse i en tid der informasjon kun ble spredd gjennom original publisering. Tolkningen av direktivets regler i forbindelse med spørsmål om avindeksering må nok derfor tilpasses at privatlivet har større behov for vern enn før. En mulig måte å gjøre det på er å anvende en hovedregel om prioritet av personvernet, slik EU-domstolen gjorde i Google-dommen.

Teknologiske hjelpemidler som søkemotorer har gjort det lettere å finne informasjon på tvers av landegrenser. Terskelen for å ytre seg og for å bidra med egne synspunkter i det offentlige rom, har også sunket dramatisk.¹³³ Ytringsfriheten og særlig informasjonsfriheten trenger da antakelig ikke den samme beskyttelsen som før. Muligens må det derfor skje en prioritering av personvernet for å gjenvinne den balansen mellom ytringsfriheten og personvernet som ble forutsatt i direktivet i 1995. Kanskje er det det dommen forsøker å gi uttrykk for, men heller velger å la bli stående mellom linjene.

Legges det ovennevnte til grunn, kan kanskje ikke EMD-praksis om avveiningen mellom rettighetene ved tradisjonell publisering begrense rekkevidden av det generelle utgangspunktet i Google-dommen. Dette er fordi det kan virke som om den teknologiske utviklingen har endret på inngrepets styrke i de to rettighetene, og at dette er noe som kommer særlig på spissen i saker om avindeksering, noe som fordrer at avveiningen foretas annerledes. EMD var inne på en slik argumentasjon i Von Hannover (no.1) 2004 da de uttalte at "[i]ncreased vigilance in protecting private life is necessary to contend with new communication technologies which make it possible to store and reproduce personal data."¹³⁴ Uttalelsen påpeker at retten til privatliv kan måtte utvides som følge av den teknologiske utviklingen for å sikre tilstrekkelig beskyttelse av individenes privatliv. Det er imidlertid umulig å spå om EMD hadde holdt fast ved at det er to likestilte rettigheter som må avveies, dersom de måtte ta stilling til om avindeksering i et konkret tilfelle representerte et inngrep i

---

¹³¹ Bing, Jon, *Elektroniske spor*, i Clemet og Egeland 2010 s. 33. For mer om denne utviklingen se Jon Bing, "Building cyberspace: A brief history of Internet" i Lee A. Bygrave og Jon Bing, *Internet governance: Infrastructure and institutions*, Oxford 2009, s. 8-47, særlig s. 38-44.

¹³² Bing, Jon, *Elektroniske spor*, i Clemet og Egeland 2010 s. 33.

¹³³ Bing 2004 s. 5.

¹³⁴ Von Hannover v. Germany (no. 1) 2004 (avsnitt 70).

informasjonsfriheten etter EMK artikkel 10. Alternativt om avslag på en forespørsel om avindeksering innebar et inngrep i privatlivet etter EMK artikkel 8.

Dersom det medfører riktighet at EU-domstolens vurderinger i Google-dommen bærer preg av et økt behov for å komme privatlivet til unnsetning, burde dette kommet klarere frem. Slik domspremissene er utformet kan de utgjøre en fare for at presumsjonen anvendes også i saker der styrkeforholdet mellom de konkurrerende rettighetene ikke tilsier en generell prioritering av personvernet. Utover det å redegjøre for mulige grunner til at det ble oppstilt et annet utgangspunkt i Google-dommen enn i EMD-praksis, som oppgaven har forsøkt å gjøre til nå, er det vanskelig å gi noe nærmere svar på rekkevidden av EU-domstolens presumsjon i fremtidige saker.

Uavhengig av om det gis generell prioritet til en rettighet er det uansett klart at det må foretas en avveining av rettighetene.¹³⁵ Hvordan denne avveiningen nærmere skal foretas ved forespørsler der faktumet skiller seg fra saken til Gonzalez er knapt behandlet i domspremissene. Om det er mulig å gi noen mer presise retningslinjer for interesseavveiningen, vil behandles i neste punkt.

5 Den konkrete avveiningen - Noen nærmere kriterier?

5.1 Momenter fra Google-dommen

Det eneste dommen gir av konkrete retningslinjer for grensedragningen er noen nærmere opplistede kriterier som kan føre til at privatlivet i en konkret sak likevel ikke skal gis prioritet. Bortsett fra den registrertes rolle i det offentlige liv som faller utenfor oppgavens problemstilling, nevnes graden av offentlighetens interesse i å råde over den aktuelle opplysningen og opplysningens betydning for den registrertes privatliv (sensitivitet).¹³⁶ I neste punkt skal det undersøkes om disse momentene kan gi noen nærmere veiledning til den konkrete interesseavveiningen.

---

¹³⁵ Google-dommen 2014 (avsnitt 74).

¹³⁶ Google-dommen 2014 (avsnitt 81).

5.2 ”Offentlig interesse”

5.2.1 Hva ligger i begrepet ”offentlig interesse”?

Begrepet ”offentlig interesse” kan forstås snevert, hvor kun forhold som vedrører vitale samfunnsspørsmål er omfattet. Alternativt kan det forstås på en videre måte, der alle forhold som allmennheten er interessert i, er omfattet.¹³⁷ EMD har uttalt at når den allmenne interessen skal vurderes, ”[t]he focus must be on whether the publication is in the interest of the public and not whether the public might be interesting in reading it”.¹³⁸ Uttalelsen viser at ikke alt det allmennheten er interessert i, har allmenn interesse i rettslig forstand.¹³⁹

Det presiseres at den offentlige interessen kun er relevant for vurderingen av ytringsfrihetens intensitet, og ikke for vurderingen av ytringsfrihetens omfang.¹⁴⁰ Dette bekreftes blant annet i *Mosley v. United Kingdom* (2011) der EMD la til grunn at også ytringer som kun har underholdningsverdi er beskyttet, men at slike ytringer kan måtte vike for konkurrerende rettigheter, herunder beskyttelsen av privatlivet.¹⁴¹ Ytringer med offentlig interesse kan hevdes å stå sterkere i en konflikt med andre rettigheter. Dette er fordi slike ytringer nyter et mer intensivt vern ettersom de ivaretar hensyn og interesser med en viss vekt, herunder demokratihensynet.¹⁴²

Uavhengig av om man anvender begrepet ”offentlig interesse” snevert eller vidt er det klart at kriminalitet har offentlig interesse. Det er fordi det er viktig at allmenheten har mulighet til å kontrollere hva som skjer i samfunnet og overvåke at myndighetene straffeforfølger eventuelle lovbrudd forsvarlig. Hensynet til allmennprevensjon tilsier også at samfunnet blir informert om hvilke handlinger som er straffbare og hva som blir virkningen av lovbrudd.¹⁴³ I denne type saker har allmenheten krav på mest mulig korrekt informasjon, fordi kriminalitet angår oss alle.¹⁴⁴ EMD har også understreket at ”The importance of the media’s role in the area of criminal justice is (...) very widely recognised”.¹⁴⁵

---

¹³⁷ Eggen 2002 s. 352.

¹³⁸ *Mosley v. United Kingdom* 2011 (avsnitt 114).

¹³⁹ Hovlid 2014a s. 231.

¹⁴⁰ Hovlid 2014a s. 234.

¹⁴¹ *Mosley v. United Kingdom* 2011 (avsnitt 131).

¹⁴² Eggen 2002 s. 365 og Aarli 2010 s. 210.

¹⁴³ Aarli 2010 s. 210.

¹⁴⁴ NOU 1999:27 s. 149 og *Axel Springer v. Germany* 2012 (avsnitt 96).

¹⁴⁵ *Dupuis and others v. France* 2007 (avsnitt 42).

Anvender man en snever forståelse av begrepet ”offentlig interesse” kan det argumenteres for at ikke all omtale knyttet til kriminelle handlinger og personer er av særlig stor verdi for allmennheten. Dersom internettsiden det er linket til kun omtaler den kriminelle ved navn for å tilfredsstille leserens nysgjerrighet vil dette antakelig ikke ha nok offentlig interesse til at privatlivet må vike. Er det derimot nødvendig for å beskytte samfunnet eller for å imøtekomme et samfunnsproblem, vil dette også omfattes av den snevre forståelsen av begrepet.

Det må dermed trekkes en grense for når den offentlige interessen ikke er sterk nok til å begrunne inngrep i privatlivet. Opplysninger om mindre lovbrudd langt tilbake i tid vil det kanskje ikke være nødvendig at borgerne enkelt har tilgang til. Det interessante er hvor alvorlig kriminaliteten må være for å ha offentlig interesse, og hvor lang tid det må gå før informasjon som i utgangspunktet var av stor offentlig interesse ikke lenger er det. Dette er av relevans fordi desto sterkere offentlig interesse de aktuelle opplysningene har, desto vanskeligere vil det være å få medhold i et krav om avindeksering.

5.2.2 Noen utvalgte dommer fra EMD som kan belyse graden av ”offentlig interesse” ved opplysninger om straffbare handlinger

I avvisningskjennelsen *Lappalainen v. Finland* (2009) avviste EMD at Finland hadde krenket EMK artikkel 8 ved å frifinne journalisten som identifiserte klageren som domfelt for en frihetsberøvelse. Journalisten hadde navngitt Lappalainen og omtalt ham som leder av en kriminell gjeng. Domstolen uttalte at ”The applicant’s status as an ordinary person enlarges the zone of interaction which may fall within the scope of private life. The fact that he was the subject of criminal proceedings cannot remove from him the protection of Article 8.”¹⁴⁶ Uttalelsen viser at også straffedømte har krav på et privatliv, og at det er større muligheter for å prioritere personvernet fremfor ytringsfriheten når det er en ordinær person som har begått den straffbare handlingen.¹⁴⁷ Likevel la EMD i denne saken avgjørende vekt på at lovbruddet og identiteten til gjerningspersonen var ”[m]atters of serious public interest and concern.”¹⁴⁸ Hva som skal til for at offentlighetens interesse i saken er sterk nok til at den straffedømtes rett til privatliv må vike, gis det imidlertid ikke noe nærmere anvisning på.

---

¹⁴⁶ *Lappalainen v. Finland* 2009. Under punkt C, ”The law”, punkt. 2. Se lignende uttalelse i *Sciaccia v. Italy* 2005 (avsnitt 29).

¹⁴⁷ Aarli 2010 s. 315.

¹⁴⁸ *Lappalainen v. Finland* 2009. Under punkt C, ”The law”, punkt. 2.

I *Schwabe v. Austria* (1992) ble det gitt anledning til å referere til en tidligere straffedom ettersom opplysningene som fremkom der fremdeles hadde relevans for et tema av allmenn interesse.¹⁴⁹ EMD avviste at det å publisere en nesten 20 år gammel kriminalsak kunne være tale om krenkelse av privatlivet med at "[a] politicians previous criminal convictions of the kind at issue here, together with public conduct in other respect, may be relevant factors in assessing his fitness to exercise political functions."¹⁵⁰ Her var det imidlertid tale om en politiker og hans tidligere straffbare handlinger var derfor av offentlig interesse i lang tid som følge av hans samfunnsmessige verv. Kanskje kan uttalelsen motsetningsvis tas til inntekt for at når det har gått så lang tid som 20 år må det være noe som gjør at saken fortsatt har relevans utover at det er en kriminell handling. Etter et så langt tidsrom må det nok foreligge omstendigheter som gjør informasjonen langvarig aktuell som for eksempel gjentakelsesfare. En slik tolkning vil kunne tilsi at i gjennomsnittlige straffesaker begått relativt lang tid tilbake må ytringsfriheten vike fordi offentlighetens interesse ikke er sterk nok.

Verlagsgruppe News GmbH (no. 2) 2006 gjaldt forbud mot publisering av foto av en offentlig person mistenkt for skatteunndragelse. Selv om dommen gjaldt en offentlig person og den straffbare handlingen enda ikke var pådømt, er momentene EMD la vekt på utformet såpass generelle at de likevel vil være av relevans for oppgavens problemstilling. EMD argumenterte med at det var tale om unndragelse av store beløp, og at forbrytelsens strafferamme på 3 år var klassifisert som et grovt lovbrudd.¹⁵¹ Avgjørelsen viser at handlingens faktiske grovhet og samfunnets bedømmelse av krenkelsen er momenter som kan brukes ved vurderingen av hvor sterk offentlig interesse det foreligger.

5.3 Opplysningens sensitivitet

Et annet moment som i følge *Google-dommen* skal tillegges vekt i interesseavveiningen, er hvor følsom opplysningene er for den berørte personens privatliv.¹⁵² Det vil derfor måtte undersøkes hvor sensitive opplysninger om tidligere straffbare forhold er etter gjeldende rett.

---

¹⁴⁹ *Schwabe v. Austria* 1992 (avsnitt 31, 34 og 35).

¹⁵⁰ *Schwabe v. Austria* 1992 (avsnitt 32).

¹⁵¹ *Verlagsgruppe news GmbH v. Austria* (no .2) 2006 (avsnitt 39).

¹⁵² *Google-dommen* 2014 (avsnitt 81).

Opplysninger om straffbare forhold er ikke inntatt i personverndirektivet artikkel 8 nr. 1. Denne bestemmelsen oppramser ulike typer sensitive opplysninger som det i utgangspunktet skal være forbudt å behandle. Direktivets artikkel 8 nr. 5 inneholder imidlertid en særregel for opplysninger om straffbare forhold. Av denne bestemmelsen følger det at opplysninger om straffbare forhold er av en særlig følsom karakter og at de derfor må undergis en spesielt betryggende behandling. Ser man hen til Europarådets personvernkonvensjon¹⁵³ er derimot personopplysninger om domfellelser for straffbare handlinger inkludert under opplysninger som er sensitive i artikkel 6. Etter konvensjonen kan slike opplysninger ikke behandles elektronisk med mindre intern lovgivning gir tilstrekkelig vern.

Om personverndirektivet er ment å endre synet på denne type opplysningers sensitivitet er ikke direkte omhandlet i direktivet. Det fremgår imidlertid av personverndirektivets fortale punkt 11 at direktivets prinsipper om beskyttelse av individers grunnleggende rettigheter er en presisering og utvidelse av prinsippene fastsatt i Europarådets personvernkonvensjon av 1981. Derfor er det ikke nærliggende at direktivet har ment å endre det restriktive synet på behandling av slike opplysninger som er fastsatt i konvensjonen.

Ser vi hen til norsk rett ble det i forarbeidene til personopplysningsloven diskutert hvorvidt opplysninger om straffbare forhold burde videreføres som sensitive i den nye loven.¹⁵⁴ Departementet konkluderte med at på tross av uklarhet om dette i direktivet måtte både direktivets artikkel 8 nr. 5, Europarådets personvernkonvensjon artikkel 6 og punkt 11 i personverndirektivets fortale tilsi en videreføring av opplysninger om straffbare forhold som sensitive.¹⁵⁵ Regler om dette er nå gitt i personopplysningsloven § 2 nr. 8 bokstav b.

Etter gjennomgangen i avsnittene over må det kunne legges til grunn at opplysninger om straffbare forhold er ansett som sensitive både i EU-retten og i norsk rett. Det gjør at rettsanvenderen har et ekstra argument for at personvernet bør prioriteres når det er tale om slike opplysninger, dog av ulik styrke beroende på hvor sterk offentlig interesse som foreligger.

---

¹⁵³ Europarådets konvensjon om personvern i forbindelse med elektronisk behandling av personopplysninger (personvernkonvensjonen) av 1981.

¹⁵⁴ Ot.prp.nr.92 (1998-1999)

¹⁵⁵ Ot.prp.nr.92 (1998-1999), punkt 4.4.5.

5.4 Ytterligere kriterier enn de EU-domstolen oppstiller

5.4.1 Generelle kriterier fra EMD

EMD har i tilknytning til original publisering utarbeidet noen kriterier nasjonale domstoler skal legge til grunn ved avveiningen mellom EMK artikkel 8 og 10.¹⁵⁶ Relevante momenter vil være hvorvidt publiseringen har kunnet bidra til en debatt av allmenn interesse,¹⁵⁷ hva som er publiseringens tema,¹⁵⁸ den berørtes tidligere holdning til pressen,¹⁵⁹ innholdet i, formen til, og konsekvensene av publiseringen,¹⁶⁰ omstendighetene rundt publiseringen,¹⁶¹ og alvorlighetsgraden til de idømte sanksjoner.¹⁶² Disse kriteriene vil kanskje også kunne være retningsgivende for interesseavveiningen ved avindeksering ettersom de gir uttrykk for omstendigheter som påvirker graden av inngrep i de to motstående rettighetene. Ved anvendelsen av disse kriteriene må det imidlertid tas i betraktning at inngrepsstyrken ved original publisering og informasjonsspredning via søkemotorer ofte vil være forskjellig.¹⁶³ Kriteriene kan dermed ikke legges ukritisk til grunn ved spørsmål om avindeksering.

5.4.2 Generelle databeskyttelsesprinsipper i personverndirektivet

Personverndirektivets artikkel 6 c) til e) oppstiller noen prinsipper som skal anses som grunnsteinene i det europeiske databeskyttelsesregelverket.¹⁶⁴ Alle behandlingsansvarlige er forpliktet til å sørge for at personopplysninger som behandles er ”relevante”, ”tilstrækkelige”, ”ikke omfatte mer end, hvad der kræves til opfyldelse af de formål, hvortil de indsamles”, ”korrekte” og ”om nødvendigt ajourførte”. I lys av disse kriteriene kan det spørres om en langvarig oppbevaring av informasjon vil tegne et riktig bilde av en person eller om det vil gi inntrykk av noe denne personen ikke lenger er. Dersom sistnevnte er tilfellet vil kanskje ikke behandling av opplysninger knyttet til straffbare handlinger begått langt tilbake i tid tilfredsstillende de overfornevnte kravene. Informasjon om at en bestemt person begikk en straffbar handling for 15 år siden vil for eksempel kanskje ikke være ”om nødvendigt

---

¹⁵⁶ Se for eksempel Axel Springer v. Germany 2012 (avsnitt 90-95) og Von Hannover v. Germany (no. 2) 2012 (avsnitt 109-113).

¹⁵⁷ Axel Springer v. Germany 2012 (avsnitt 90) og Von Hannover v. Germany 2012 (avsnitt 109).

¹⁵⁸ Axel Springer v. Germany 2012 (avsnitt 91) og Von Hannover v. Germany 2012 (avsnitt 110).

¹⁵⁹ Axel Springer v. Germany 2012 (avsnitt 92) og Von Hannover v. Germany 2012 (avsnitt 111).

¹⁶⁰ Axel Springer v. Germany 2012 (avsnitt 94) og Von Hannover v. Germany 2012 (avsnitt 112).

¹⁶¹ Axel Springer v. Germany 2012 (avsnitt 93) og Von Hannover v. Germany 2012 (avsnitt 113).

¹⁶² Axel Springer v. Germany 2012 (avsnitt 95).

¹⁶³ Se punkt 2.2.

¹⁶⁴ Schartum og Bygrave 2011 s. 101-102.

ajourført(...)”, når vedkommende har vært rehabilitert i flere år og ikke begått ny kriminalitet. På denne måten kan de generelle prinsippene brukes som tilleggsmomenter i den konkrete interesseavveiningen.

5.4.3 Retningslinjer fra Artikkel 29-gruppen¹⁶⁵

Artikkel 29-gruppen er EU-kommisjonens rådgivende og uavhengige organ i personvernspørsmål.¹⁶⁶ Organet har etter avgjørelsen i Google-dommen utarbeidet noen kriterier de mener bør være retningsgivende ved interesseavveiningen. Det understrekes at kriteriene har lite selvstendig rettskildemessig vekt, men at argumentasjonsverdien er interessant.

De for oppgaven mest relevante kriteriene, er om den registrerte er mindreårig,¹⁶⁷ om opplysningene er nøyaktige,¹⁶⁸ om opplysningene er relevante og om de er overdrevne,¹⁶⁹ om informasjonen er sensitiv i henhold til artikkel 8 i direktivet,¹⁷⁰ om opplysningene er oppdaterte herunder om de er tilgjengelige lenger enn nødvendig for formålet,¹⁷¹ og om opplysningene fører til fordommer mot den registrerte.¹⁷² For oppgavens problemstilling er det mest interessante kriteriet hvorvidt opplysningene relaterer seg til en straffbar handling.¹⁷³ Det heter i retningslinjene at slike type saker krever forsiktig behandling og at hver sak må vurderes konkret og individuelt, men at de vil være mer tilbøyelige til sletting ved mindre kriminelle handlinger som ble begått for en stund siden enn ved mer alvorlige handlinger begått nylig.¹⁷⁴ Det sistnevnte standpunktet er ganske selvsagt, men likevel av interesse da det fordrer at en må finne ut hvor grensen skal gå.

5.5 Ulike syn på interesseavveiningen i medlemslandene

En annen interessant bemerkning i retningslinjene til artikkel 29-gruppen er at de trekker frem at ulike land ofte vil ha forskjellige syn på hvor offentlig informasjon om kriminelle og deres

---

¹⁶⁵ 14/EN WP 225. Av 26. november 2014.

¹⁶⁶ Schartum og Bygrave 2011 s. 98-99.

¹⁶⁷ 14/EN WP 225 s. 15.

¹⁶⁸ 14/EN WP 225 s. 15.

¹⁶⁹ 14/EN WP 225 s. 15.

¹⁷⁰ 14/EN WP 225 s. 17.

¹⁷¹ 14/EN WP 225 s. 18.

¹⁷² 14/EN WP 225 s. 18.

¹⁷³ 14/EN WP 225 s. 20.

¹⁷⁴ 14/EN WP 225 s. 20.

lovbrudd bør være.¹⁷⁵ Dette er interessant fordi det viser at interesseavveiningen i slike saker kan få forskjellig utfall i ulike europeiske land innenfor de grensene personverndirektivet oppstiller.

Om EU-domstolens vurdering må følges til punkt og prikke eller hvorvidt nasjonale myndigheters syn på interesseavveiningen kan få betydning, vil avhenge av hvilket spillerom hvert enkelt land gis i tilknytning til implementeringen av retten til avindeksering. Det skal derfor sees nærmere på hvor stort nasjonalt spillerom det er sannsynlig at det vil bli gitt når medlemslandene fremover skal behandle saker om avindeksering.

6 Mulighetene for et spillerom i nasjonal rett

6.1 Subsidiaritetsprinsippet

Med subsidiaritetsprinsippet menes at EU ikke skal handle på et område, med mindre det er klart at målet kan oppnås bedre ved felles regler enn på nasjonalt plan.¹⁷⁶ Dette prinsippet er nedfelt i TEU artikkel 5 nr. 3. Prinsippet har politisk betydning på lovgiverplan og det har også hatt en viss betydning som rettslig tolkningsprinsipp.¹⁷⁷ Målet er at beslutninger skal tas så nært borgerne som mulig.

Subsidiaritetsprinsippet kan til en viss grad sammenlignes med prinsippet om statens skjønnsmargin som benyttes av EMD. Skjønnsmarginen gir de nasjonale statene en viss grad av frihet til å tolke konvensjonen i tråd med egne forutsetninger. Et godt eksempel på denne skjønnsmarginen er saken om Lillo-Stenberg and Sæther v. Norway (2014), der EMD kom til at et ukeblads publisering av bryllupsfotoer ikke innebar en krenkelse av EMK artikkel 8. Det interessante i denne sammenheng er at EMD fant at både Høyesteretts mindretall og flertall hadde foretatt en rimelig avveining av de motstående rettighetene. Domstolen påpekte at dersom den nasjonale domstolen foretar en avveining som omfatter alle de vurderingskriteriene som er fastsatt gjennom EMD-praksis, skal det sterke grunner til for at

---

¹⁷⁵ 14/EN WP 225 s. 20.

¹⁷⁶ Sejersted mfl. 2011 s. 68.

¹⁷⁷ Sejersted mfl. 2011 s. 68.

EMD erstatter sitt eget syn med de nasjonale domstolene.¹⁷⁸ EMD fant da sett hen til nasjonale domstolers skjønnsmargin på området at Høyesterett hadde handlet i samsvar med sine forpliktelser etter EMK artikkel 8.¹⁷⁹

Overført til oppgavens problemstilling vil dette bety at dersom det blir gitt et nasjonalt spillerom i saker om avindeksering kan nasjonalstatene foreta ulike avveininger som alle vil bli akseptert så lenge de er forsvarlige. En slik praktisering kan være gunstig fordi det muliggjør at hvert enkelt land til en viss grad vil kunne praktisere reglene i tråd med eksisterende nasjonal lovgivning. På den andre siden kan et nasjonalt spillerom føre til at kvaliteten på informasjonen søkemotorer kategoriserer blir varierende i de ulike medlemslandene. Det vil kunne gi en mer ”sensurert” informasjonstilgang i enkelte land som også vil kunne medføre uheldige konkurransemessige konsekvenser.

6.2 Slik regelverket er foreløpig

I dag er beskyttelse av personvernet i EU-retten regulert i personverndirektivet. Direktivet pålegger medlemstatene innen EU/EØS å vedta lovgivning i samsvar med direktivets regler.¹⁸⁰ Hvert enkelt land kan imidlertid selv velge form og utforme innholdet i de nasjonale reglene som skal sikre at målene i direktivet blir nådd jf. TEUV¹⁸¹ artikkel 288 og artikkel 7 i EØS-avtalen¹⁸². Det reelle handlingsrommet som er overlatt til medlemsstatene ved gjennomføringen av direktiver blir imidlertid ofte innskrenket av det enkelte direktiv.¹⁸³ Noen direktiver stiller ikke opp mer enn minstekrav som nasjonal rett må rette seg etter, mens andre direktiver tilsikter en harmonisering med en detaljgrad som i realiteten gjør at medlemstatene må foreta en mer eller mindre ordrett transformasjon av direktivteksten.¹⁸⁴

I personverndirektivet er de enkelte landene gitt en mulighet til å fastsette høyere standarder for personvern enn det som følger av direktivet.¹⁸⁵ Av personverndirektivets fortale punkt 9 fremgår det at medlemsstatene gis et spillerom i forbindelse med gjennomføring av direktivet. Det tillater at medlemslandene foretar individuelle, nasjonale tilpasninger ved

---

¹⁷⁸ Lillo-Stenberg and Sæther v. Norway 2014 (avsnitt 44).

¹⁷⁹ Lillo-Stenberg and Sæther v. Norway 2014 (avsnitt 45).

¹⁸⁰ Schartum og Bygrave 2011 s. 86.

¹⁸¹ Traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV)

¹⁸² Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen)

¹⁸³ Haukeland Fredriksen og Mathisen 2014 s. 280.

¹⁸⁴ Haukeland Fredriksen og Mathisen 2014 s. 280.

¹⁸⁵ Aronsen 2002 s. 39 og Schartum og Bygrave 2011 s. 88.

implementeringen og tolkningen av direktivet, så lenge det er innenfor de minimumskrav som direktivet oppstiller.¹⁸⁶ Dermed er det åpnet opp for et nasjonalt spillerom, og mange har ment at personverndirektivet har gitt for stor fleksibilitet ved nasjonal implementering.¹⁸⁷ Flere nasjonalstater har utnyttet dette spillerommet, slik at det kan være store forskjeller mellom de enkeltes lands personvernlover.¹⁸⁸ Denne ulikheten er delvis grunnlaget for at det nå arbeides i EU med en revisjon av personvernregelverket i form av en ny forordning. Det er da naturlig å undersøke hvilke endringer forordningen kan medføre i tilknytning til retten til avindeksering og et eventuelt nasjonalt spillerom.

6.3 Forslag om reform av EUs personvernregler

6.3.1 Innledning

I januar 2012 fremla EU-kommisjonen forslag om en omfattende reform av Unionens personvernregler.¹⁸⁹ Behovet for en slik reform var blant annet begrunnet i et ønske om å styrke personvernet på nett, da det nåværende personverndirektivet fra 1995 ikke er tilstrekkelig tilpasset den endringen i behandling av informasjon som økt globalisering og ny teknologisk utvikling har ført til. EU-kommisjonens forslag bestod i å innføre en ny forordning om beskyttelse av personopplysninger som skal erstatte det någjeldende direktivet,¹⁹⁰ og et direktiv for myndighetenes behandling av personopplysninger i forbindelse med straffbare handlinger og straffeforfølgning.¹⁹¹ Da sistnevnte regulering kun gjelder informasjon som behandles av kompetente myndigheter vil bare forslaget om ny forordning behandles her.

6.3.2 Nærmere om forordningen

Fortsatt diskuterer Europaparlamentet og Rådet forordningens endelige utforming. For at forslaget skal kunne vedtas, må både Rådet og Europaparlamentet vedta likelydende lovttekster.¹⁹² Europaparlamentet ferdigstilte i mars 2014 sin førstegangsbehandling av

---

¹⁸⁶ Aronsen 2002 s. 39.

¹⁸⁷ Bing 2014 s. 129.

¹⁸⁸ Bing 2014 s. 129.

¹⁸⁹ COM (2012) 11 final og COM (2012) 10 final, av 25. januar 2012

¹⁹⁰ COM (2012) 11 final, av 25. januar 2012.

¹⁹¹ COM (2012) 10 final, av 25. januar 2012.

¹⁹² Se TEUV artikkel 294.

forordningen.¹⁹³ Rådet har gitt sin foreløpige holdning, men forslaget er fortsatt under bearbeidelse. Det er derfor usikkert hvordan det endelige regelverket vil se ut. I denne oppgaven vil det tas utgangspunkt i det nye kompromisset mellom Rådet og Europaparlamentet fra mars 2015¹⁹⁴ så langt det dekker de bestemmelsene som skal omtales.¹⁹⁵ Når det gjelder de bestemmelsene som det foreløpig ikke er enighet om, vil oppgaven anvende Europaparlamentets forslag fra 2014.

I utkastets artikkel 17 er det gitt en eksplisitt rett til å kreve at visse opplysninger og linker til disse opplysningene slettes på nærmere bestemte vilkår. Det foreligger foreløpig ikke noe kompromiss mellom Rådet og Europaparlamentet i tilknytning til denne bestemmelsen. I Europaparlamentets forslag er imidlertid rettigheten beskrevet slik:

”The data subject shall have the right to obtain from the controller the erasure of personal data relating to them and the abstention from further dissemination of such data, *and to obtain from third parties the erasure of any links to, or copy or replication of, that data* where one of the following grounds applies:”¹⁹⁶

Ved spørsmål om avindeksering er det aktuelle grunnlaget gitt i artikkel 17 (1)(c). Vilkåret er at ”the data subject objects to the processing of personal data pursuant on the grounds of article 19”. Dersom vilkårene i artikkel 19 er oppfylt krever artikkel 17(3)(a) at den behandlingsansvarlige uten forsinkelse sørger for avindeksering med mindre et av unntakene i artikkel 17 kommer til anvendelse, herunder unntaket i 17(3)(a) om at behandlingen er nødvendig for å ivareta ytringsfriheten i samsvar med artikkel 80. Artikkel 17(3)(a) krever dermed eksplisitt at de motstridende interessene skal avveies. Den direkte referansen til ytringsfriheten og ikke bare ”for journalistiske formål”¹⁹⁷ stiller nok kanskje strengere krav til at internettbrukernes informasjonsfrihet må tas i betraktning enn det någjeldende direktivet gjør.

Videre heter det i artikkel 80 at:

“Member States shall provide for exemptions or derogations from the provisions (...) *whenever this is necessary* in order to reconcile the right to the protection of personal

---

¹⁹³ European Parliament legislative resolution of 12 March 2014 on the General Data protection Regulation.

¹⁹⁴ European Council, press release (13. mars 2015).

¹⁹⁵ Interinstitutional File: 2012/0011 (COD), av 9. mars 2015 nr. 6834/15 og 16. mars 2015 nr. 7084/15.

¹⁹⁶ Europaparlamentets førstegangsbehandling. Amendment 112. Fet skrift og kursiv er original, og markerer endringer.

¹⁹⁷ Artikkel 9 i personverndirektivet.

data with the rules governing freedom of expression *in accordance with the Charter of Fundamental Rights of the European Union.*¹⁹⁸

Denne bestemmelsen tydeliggjør også viktigheten av å balansere rettighetene mot hverandre. Understrekingen av ytringsfriheten kan kanskje også her tas til inntekt for at det ønskes sterkere vern av internettbrukernes rettigheter enn det Google-dommen gir uttrykk for.

Dersom man leser artikkel 17(3)(a) og artikkel 80 i sammenheng er det opp til hver medlemstat å gi de relevante unntakene for å ivareta ytringsfriheten. Det kan føre til forskjellig praktisering av forespørsler om avindeksering i de ulike medlemslandene. Derfor skal det sees nærmere på om det er nærliggende at forordningen vil legge opp til et slikt nasjonalt spillerom som antydes i disse bestemmelsene.

6.3.3 Vil forordningen gi mindre nasjonalt spillerom?

Dersom forordningen blir vedtatt vil det innebære en større grad av harmonisering av personvernreglene i de enkelte landene. Dette er fordi en forordning som utgangspunkt gir mindre adgang til å gi regler på nasjonalt nivå enn det direktiv gjør. Forordninger brukes der det er nødvendig å ha helt ensartete bestemmelser i hele EU og gjør et langt større innhugg i medlemsstatenes suverenitet enn direktiver.¹⁹⁹ Forslaget er dermed høyst relevant for i hvilken grad nasjonal rett vil kunne ha innflytelse på interesseavveiningen ved forespørsler om avindeksering.

I det siste kompromisset som foreligger mellom Rådet og Europaparlamentet²⁰⁰ står det følgende i punkt 35a):

”This regulation provides for general rules on data protection and that in specific cases Member States are also empowered to lay down national rules on data protection. The Regulation does therefore not exclude Member State law that defines the circumstances of specific processing situations, including determining more precisely the conditions under which processing of personal data is lawful. National law may also provide for special processing conditions for specific sectors and for the processing of special categories of data.”

---

¹⁹⁸ Amendment 189.

¹⁹⁹ Haukeland Fredriksen og Mathisen 2014 s. 23 og Sejersted mfl. 2011 s. 53

²⁰⁰ Interinstitutional File: 2012/0011 (COD) av 9. mars 2015 nr. 6834/15.

Dette tilser at hovedregelen skal være like regler i alle medlemslandene, men at nasjonale unntak kan tillates i enkelte tilfeller.

I artikkel 9(a) som omhandler behandling av opplysninger vedrørende tidligere straffbare handlinger heter det at slik behandling bare er lovlig hvis den er ”under control of official authority(..) or when the processing is (..) authorised by Union law or Member State law providing for adequate safeguards for the rights and freedoms of data subjects(..)”.²⁰¹ Denne bestemmelsen synes også å åpne opp for at nasjonal rett unntaksvis kan få selvstendig betydning ved vurderingen av om en bestemt behandling av personopplysninger er lovlig.

Det virker etter disse utdragene fra forslaget som at forordningens klare hovedregel skal være felles like regler for alle medlemslandene, men at det er muligheter for et visst nasjonalt spillerom i form av enkelte nasjonale unntaksregler. Det vil da være nærliggende å se hen til hvordan norsk rett ser på interesseavveiningen mellom privatliv og ytringsfrihet i forbindelse med tidligere straffbare handlinger. Hovedformålet med å se hen til norsk rett er likevel å undersøke hvorvidt en ny forordning med mål om like felles regler vil kunne stride mot allerede innarbeidede norske prinsipper.

7 Norsk rett

7.1 Nasjonale rettsregler som regulerer personvern i forbindelse med straffbare forhold

I tilknytning til søkemotorer finnes det ingen nasjonale rettsregler da dette er en relativ ny problemstilling. Det må derfor sees hen til regler for annen type offentliggjøring av personopplysninger knyttet til tidligere lovbrudd. Ettersom det er de samme hensynene som må avveies er det nærliggende at rettsregler som begrenser offentliggjøring i slike typetilfeller også vil kunne tale for avindeksering.

Det har lenge vært alminnelig akseptert at norsk rett inneholder en generell ulovfestet rett til personvern. Grunnlaget for dette vernet knyttes ofte fortsatt til Rt. 1952 s. 1217 (To

---

²⁰¹Interinstitutional File: 2012/0011 (COD) av 9. mars 2015 nr. 6834/15.

mistenkelige personer).²⁰² Saken gjaldt en tidligere straffedømt drapsmann som krevde stansing av en film som var basert på hans kriminelle fortid. Høyesterett ga mannen medhold da de kom til at hans identitet ville bli avslørt som en konsekvens av filmen og at glemselens slør i stor utstrekning ville bli fjernet.²⁰³ Problemstillingen om når man har rett til å gå videre og rett til å forsøke å hindre spredning av informasjon om tidligere straffbare handlinger, er dermed ikke ny i norsk rett. I dag er rekkevidden av dommen imidlertid høyst uklar. Filmatisering må nok også anses som et langt større inngrep i privatlivet enn et navnetreff på en søkemotors resultatliste, slik at noe direkte rettighet fra denne dommen vanskelig kan utledes. Likevel er det interessant at førstvoterende fremhever utviklingen av mediens gjennomslagskraft når han uttaler at ”filmen når frem til et langt større antall mennesker enn f. eks et trykt skrift(...)”.²⁰⁴ Sannsynligvis er det lignende betraktninger vi står overfor i dag som følge av internettets allestedsnærværende karakter.

Av nasjonale lovregler som regulerer offentligheten av opplysninger om straffbare handlinger finner man politiregisterloven § 34 og straffeprosessloven § 28. Politiregisterloven § 34 regulerer utlevering til allmennheten i straffesaker. I § 34, 1. ledd nr. 2 heter det at ”opplysninger skal gis uten bruk av navn og andre identifiserende opplysninger, med mindre dette er nødvendig ut fra formålet eller for å forhindre forveksling, eller opplysningene allerede er alminnelig kjent”. Hovedregelen er således at navnet på lovbryteren ikke skal oppgis med mindre det foreligger legitime grunner til å gjøre det. Ordlyden ”nødvendig” tilsier at formålet med offentliggjøringen ikke må kunne oppnås uten identifisering. Det oppstiller en høy terskel og kan gi anvisning på at personvernet i denne sammenheng er gitt prioritet.

Straffeprosessloven § 28 regulerer adgangen til dokumenter i en avsluttet straffesak. Alle kan kreve utskrift av en dom i en bestemt straffesak dersom denne er offentlig jf. § 28, 3. ledd, 1. punktum. Videre fremgår det av § 28, 3. ledd, 3. punktum at kravet alltid kan avslås hvis avgjørelsen er eldre enn fem år eller den som krever utskrift bare identifiserer avgjørelsen ved siktedes navn. Denne fem-års grensen kan tas til inntekt for at lovgiver har vurdert det som at på dette tidspunktet vil ikke offentlighetens berettigede interesse i informasjonen lenger være

---

²⁰² Borvik 2011 s. 63.

²⁰³ Rt. 1952 s. 1217 (s. 1220-1221).

²⁰⁴ Rt. 1952-1217 (s. 1221).

så tungtveiende at det bør gå foran personvernet. Etter fem år må kanskje den straffedømtes rett til privatliv gis prioritet.

7.2 Kan de norske reglene gi uttrykk for noen nasjonale prinsipper?

Generelt gir de ovennevnte reglene uttrykk for et relativt strengt syn på i hvilken grad det norske samfunnet vil akseptere identifisering av straffedømte. Mer prinsipielt kan reglene anses for å gi uttrykk for et prinsipp om at det skal legges til rette for at tidligere straffedømte skal kunne rehabiliteres uten at omverden for alltid blir informert om deres fortid. Kanskje kan reglene også tas til inntekt for at man skal kunne slette navnetreff fra søkemotorers resultatliste når det ikke lenger er nødvendig for offentligheten å kunne koble opplysninger om en straffbar handling til en navngitt person. Imidlertid er det naturlig at reglene for hva som kan offentliggjøres er strengere enn reglene knyttet til hva som kan kreves fjernet. Det er fordi det ikke vil være like sterke personverninteresser i hemmeligholdelse når opplysningene allerede er offentlig kjent.

Hvordan dette synet på norsk strafferettspleie vil påvirke interesseavveiningen er vanskelig å forutse, men dersom forordningen vedtas i en form som ikke gir mulighet til nasjonalt spillerom kan det i ytterste konsekvens gå utover prinsippet om å tilrettelegge for resosialisering av straffedømte. Foreløpig er ingen saker om avindeksering behandlet av norske domstoler, men som nevnt har Datatilsynet fattet vedtak i de første klagesakene. For blant annet å undersøke om hensynet til resosialisering av den kriminelle blir ivaretatt i slike saker vil det være nærliggende å se nærmere på et av de vedtakene som gjaldt opplysninger om et straffbart forhold.

8 Hvordan Google-dommen foreløpig er fulgt opp i Norge

8.1 En eksempelsak fra Datatilsynet²⁰⁵

Den konkrete saken gjaldt Googles avslag på en forespørsel om å fjerne diverse linker knyttet til en drapsdømt person. Klageren hadde opplyst til Datatilsynet at informasjonen som kom opp ved navnesøk på personens navn medførte sosiale ulemper for vedkommende, ved at andre beboerne i tilknytning til den kommunale omsorgsboligen fikk vite om saken mot vedkommendes vilje. Datatilsynet la innledningsvis til grunn at personopplysningsloven kom til anvendelse og at de kunne behandle klagen, jf. pol. § 42 annet ledd punkt 3, jf. §§ 3 og 4.²⁰⁶ Deretter gikk de kort gjennom Google-dommen og det aktuelle regelverket.

Datatilsynet la til grunn at det avgjørende spørsmålet var om behandlingen hadde behandlingsgrunnlag i § 8 bokstav f, jf. Google-dommen avsnitt 73 og 74. Vurderingstemaet måtte da bli om personvernet etter en helhetsvurdering skulle gå foran interessen til den behandlingsansvarlige og allmennhetens interesse i informasjon i den aktuelle sak. I den konkrete vurderingen av om søketreffene skulle slettes redegjorde Datatilsynet først for hva slags type sak det var tale om. De uttalte i den forbindelse at ”saken er i seg selv en alvorlig og særegen hendelse, og den mediedekning som fant sted i saken vil være relevant i lang tid. Den som har utført en slik handling vil av naturlige årsaker være knyttet til handlingen selv om det er gått lang tid etter hendelsen.”²⁰⁷

Videre trakk Datatilsynet frem Rt. 1952 s.1217 (To mistenkelige personer-dommen) og uttalte at ”selv om saken er alvorlig vil individet imidlertid ha rett til å bli glemt etter en viss tid, typisk når straffen er sonet og individet er resosialisert i samfunnet.”²⁰⁸ Datatilsynet åpnet således opp for avindeksering selv i et tilfelle hvor det forelå et alvorlig lovbrudd. Etter å ha sett hen til den tid som hadde gått siden drapet fant sted uttalte de imidlertid følgende: ”Vi forstår det slik at du fortsatt er under tvungent psykisk helsevern, og at dette er en del av statens reaksjon på handlingen som er utført. Datatilsynet vurderer det derfor slik at de

---

²⁰⁵ Vedtak av 16. oktober 2014, vedlagt bakerst i oppgaven.

²⁰⁷ Vedlagt vedtak (på vedtakets s. 3).

²⁰⁸ Vedlagt vedtak (på vedtakets s. 3).

artiklene som du ønsker slettet har offentlig interesse(..)”²⁰⁹ Uttalelsen viser at Datatilsynet la avgjørende vekt på at det hadde gått kort tid og at personen fortsatt var under straffesanksjonering og enda ikke var resosialisert i samfunnet. Datatilsynet konkluderte etter dette med at Google hadde behandlingsgrunnlag i personopplysningsloven § 8 bokstav f for de aktuelle søketreffene og at de var relevante for Google sitt formål med behandlingen, jf. personopplysningsloven § 11 bokstav d. Kravet om sletting av søketreffene ble deretter avslått.

8.2 En vurdering av bruken av behandlingsgrunnlag i vedtaket

Det som fremstår noe uklart er hvorfor Datatilsynet ikke ser hen til pol. § 9 når de aktuelle opplysningene er å anse som sensitive etter pol. § 2 nr. 8 bokstav b. Personopplysningsloven § 9 oppstiller strengere vilkår for sensitive opplysninger som må være oppfylt i tillegg til vilkårene i pol. § 8. Dette er interessant fordi hvilke regler som velges gir uttrykk for hvorvidt opplysningene anses som sensitive, noe som igjen vil kunne ha innvirkning på interesseavveiningen.

Årsaken til at pol. § 9 ikke anvendes er nok at vilkårene er relativt strenge. Det vil være vanskelig å bruke denne bestemmelsen når det er såpass store mengder av sensitive personopplysninger som ligger søkbare. Dersom man skulle tatt loven på ordet måtte søkemotorselskapene hatt behandlingsgrunnlag i pol. § 9 i alle tilfeller hvor de videreformidler sensitive personopplysninger. Det ville også vært spørsmål om konsesjonsplikt jf. pol. § 33. På grunn av den store mengden opplysninger ville anvendelse av pol. § 9 ført til et svært krevende og omfattende arbeid. Som følge av dette velger Datatilsynet en litt ”pragmatisk” løsning der de dropper å anvende pol. § 9. Dette kan være nødvendig siden det er tale om en nokså atypisk og spesiell form for behandling av opplysninger. Det som kan innvendes er om dette gir en tilfredsstillende behandling når loven tatt på ordet fordrer en strengere vurdering på grunn av opplysningenes sensitivitet.

---

²⁰⁹ Vedlagt vedtak (på vedtakets s. 3).

8.3 Tilfredsstillende behandling ut fra norske rettsregler?

Det kan settes spørsmålsteget ved hvor god beskyttelse det gir straffedømte når opplysningenes sensitivitet kun blir et av flere momenter i en bred helhetsvurdering. Det er tidligere fremmet forslag om at slike opplysninger ikke lenger skal anses som sensitive i norsk rett, men forslaget ble forkastet.²¹⁰ Dette er naturlig å se på som utslag av en lovgivervilje om at det bør være strengere vilkår for å behandle opplysninger vedrørende straffbare forhold enn for andre type personopplysninger. Selv om en pragmatisk tilnærming kan være nødvendig i tilknytning til søkemotorers virksomhet, er det ikke uproblematisk at hensynene bak personopplysningsloven § 2 nr. 8 og § 9 risikerer ikke å bli tilstrekkelig ivare tatt når opplysningens sensitivitet ikke har større innvirkning på avveiningen enn å være et moment.

Det er fare for at den praktisering Datatilsynet legger opp til kan få uheldige konsekvenser, fordi det kan underkommunisere sensitiviteten av slike opplysninger. Dette kan igjen bidra til å svekke personvernet. Det er klart at pol. § 9 vanskelig kan brukes i denne type saker, men det å ikke nevne bestemmelsen gir en mindre god rettsanvendelse. Når Datatilsynet velger å se bort ifra pol. § 9 uten å gi en nærmere begrunnelse for hvorfor de gjør det, er det fare for at en slik praktisering kan ”smitte” over på de tilfeller som før er blitt behandlet etter § 9. Når bestemmelsen overses kan det i ytterste konsekvens gi inntrykk av at den ikke lenger skal brukes, slik at pol. § 9 uthules. Det er viktig at pol. § 9 brukes i de tilfeller lovgiver så for seg ved vedtagelsen, og at ikke EU-domstolens tolkning av direktivet der også søkemotorer anses som behandlingsansvarlige, får konsekvenser i tilknytning til andre mer typiske behandlingsansvarlige. Det virker etter dette å være gode grunner til at lovgiver bør lovfeste et unntak for søkemotorer i pol. § 9 slik at det synliggjøres at det bare er i akkurat slike saker at bestemmelsen ikke skal anvendes.

---

²¹⁰ Se punkt 6.4.1.

8.4 Tilfredsstillende behandling ut fra et EU/EØS rettslig perspektiv?

I punkt 5.3 ble det vist at opplysninger om straffbare forhold er ansett som sensitive også i EU-retten.²¹¹ Dette kan tilsi at behandlingsvilkårene skal være strengere enn det Datatilsynet har praktisert. Utvidelsen i Google-dommen av hvem som kan anses som behandlingsansvarlige gjør imidlertid den strengere behandlingen umulig. Siden saksforholdet i Google-dommen ikke gjaldt opplysninger om et straffbart forhold trengte ikke EU-domstolen ta stilling til denne problemstillingen. Personopplysningens sensitivitet er derimot eksplisitt nevnt i Google-dommen som et relevant moment som skal legges vekt på i interesseavveiningen.²¹² Det krever imidlertid kun at sensitiveten skal være et moment og stiller ingen ytterligere krav slik pol. § 9 gjør. Datatilsynets behandling synes dermed å være i tråd med EU-domstolens tolkning av personverndirektivet. Da direktivet ikke eksplisitt oppstiller noen strengere krav til behandling av slike opplysninger utover at den skal være betryggende,²¹³ er det nærliggende å anse Datatilsynets lovanvendelse som tilfredsstillende ut fra et EU/EØS rettslig perspektiv.

9 Avsluttende bemerkninger

Avgjørelsen i Google-dommen har lagt grunnlaget for at det er mulig å hindre ytterligere spredning av informasjon om straffbare forhold ved å kreve avindeksering. Den nye forordningen vil over all sannsynlighet lovfeste en slik rett på nærmere bestemte vilkår. Deretter vil det være opp til EU-domstolen og eventuelt nasjonale domstoler og tilsynsmyndigheter å utpensle nærmere retningslinjer for den konkrete grensedragningen. Oppgaven har forsøkt å angi noen kriterier som kan være retningsgivende, men dersom målet er en ensartet praksis i alle EUs medlemsland, bør EUs lovgivning og håndhevelsesorganer utarbeide noen klarere felles kriterier som kan anvendes i interesseavveiningen. Muligens vil hovedregelen om å gi personvernet prioritet modifieres noe som følge av at dette utgangspunktet kanskje ble utformet litt for generelt. Motsatt løsning vil i alle fall bidra til at enkeltpersoner i flere tilfeller vil ha rett til å kreve at søkemotorselskaper sletter søkeresultater

---

²¹¹ En tolkning av personverndirektivet artikkel 8 nr. 5, Europarådets personvernkonvensjon artikkel 6 og punkt 11 i direktivets fortale, sett i sammenheng.

²¹² Google-dommen 2014 (avsnitt 81).

²¹³ Personverndirektivet artikkel 8 nr. 5.

knyttet til opplysninger om tidligere begåtte lovbrudd, og dermed begrense sjansen for at en gang kriminell blir alltid kriminell.

Litteraturliste

Norske lover

- 1814 Kongeriket Norges Grunnlov (Grunnloven) av 17. mai 1814
- 1981 Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) av 22. mai 1981 nr. 25
- 1999 Lov om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven) av 21. mai 1999 nr. 30
- 2000 Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) av 14. april 2000 nr. 31
- 2010 Lov om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven) av 28. mai 2010 nr. 16

Internasjonale lover og avtaler

- 1907 Den sveitsiske sivillovboken av 10. desember 1907
- 1950 Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen (EMK) av 4. november 1950
- 1966 FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP)
- 1981 Europarådets konvensjon om personvern i forbindelse med elektronisk databehandling av personopplysninger (personvernkonvensjonen) av 28. januar 1981 nr. 108
- 1992 Avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS-avtalen) av 2. mai 1992
- 1995 Direktiv 95/46/EF: Europaparlaments- og rådsdirektiv av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (personverndirektivet)
- 2000 EUs pakt om grunnleggende menneskerettigheter (Charter of Fundamental Rights of the European Union) (2000/C 364/01)
- 2007 Traktaten om den europeiske union (TEU)
- 2007 Traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV)

Forarbeider

- NOU 1997:19 Et bedre personvern- forslag til lov om behandling av personopplysninger
- NOU:1999:27 « Ytringsfrihed bør finde Sted » - Forslag til ny Grunnlov § 100

Ot.prp.nr. 92 (1998-99) Om lov om behandling av personopplysninger
(personopplysningsloven)

Domsregister EMD

Axel Springer AG v. Germany (2012) 39954/08
Aleksy Ovchinnikov v. Russia (2010) 24061/04
Cumpana and Mazare v. Romania (2004) 33348/96
Dupuis and Others v. France (2007) 1914/02
Fressoz and Roire v. France (1999) 29183/95
Handyside v. The United Kingdom (1976) 5493/72
Lappalainen v. Finland (2009) 22175/06
Lillo-Stenberg and Sæther v. Norway (2014) 13258/09
Mosley v. The United Kingdom (2011) 48009/08
Österreichischer Rundfunk v. Austria (2006) 35841/02
Rotaru v. Romania (2000) 28341/95
Schwabe v. Austria (1992) 13704/88
Sciacca v. Italy (2005) 50774/99
Sunday Times v. The United Kingdom (1979) 6538/74
Times Newspaper Ltd (no.1 and 2) v. The United Kingdom (2009) 30002/03 og 23676/03
Verlagsgruppe News GmbH v. Austria (no.2) (2006) 10520/02
Verlagsgruppe News GmbH and Bobi v. Austria (2012) 59631/09
Vogt v. Germany (1995) 17851/91
Von Hannover v. Germany (no.1) (2004) 59320/00
Von Hannover v. Germany (no.2) (2012) 40660/08

Domsregister EU-domstolen

Google Spain SL v. AEPD, sak C-131/12, 13. mai 2014

Forslag til avgjørelse fra generaladvokat N. Jääskinen i sak C-131/12, Google Spain, fremsatt
25. juni 2013

Hoechst AG v Commission of the European Communities, sak 46/87 og 227/88, 21.
september 1989

Rechnungshof v. Österreichischer Rundfunk and Others, sak C-465//00, C-138/01 og C-
139/01, 20. mai 2003

Domsregister sveitsiske avgjørelser

A v. Journal de Genève et de la Gazette de Lausanne, 23 10 2003. 5C. 156 2003 (2003)

R.AG v. W, BGE 122 III 449 (1996)

X v. Société Suisse de Radio et de Télévision, BGE 109 II 353 (1983)

Domsregister Høyesterett

Rt. 1952 s. 1217 (To mistenkelige personer- dommen)

Rt. 1986 s. 1307 (Bitt i øret- dommen)

Bøker og artikler

All 2011: Aall, Jørgen, *Rettstat og menneskerettigheter*, 3. utgave, Bergen 2011

Aarli 2010: Aarli, Ragna, *Offentlig rettergang: publikums adgang til innsyn i og omtale av straffesaker*, Oslo 2010

Alsenoy mfl. 2013: Alsenoy, Van, Kuczerawy, Aleksandra og Ausloos, Jef, *Search engines after Google Spain: internet @ liberty or privacy @ peril?*, Interdisciplinary Centre for Law and ICT, Research Paper 15, University of Leuven, 6. september 2013
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2321494

Aronsen 2002: Aronsen Haug, Karen Elise, Personopplysningsloven § 7 - En analyse av forholdet mellom personvern og ytringsfrihet slik det er uttrykt i personopplysningsloven § 7, *Complex* nr. 11, 2002

Barendt 2009: Barendt, Eric, Balancing Freedom of Expression and Privacy: The Jurisprudence of the Strasbourg Court, *Journal of Media Law*, 2009 s. 49-72

Bekkedal 2014: Bekkedal, Tarjei, Avveiningen mellom ytringsfriheten og privatlivets fredom EMDs balansetest, *Lov og Rett*, vol.53(6), 2014 s. 315-333

Bernal 2011: Bernal, Paul, A right to delete?, *European Journal of law and technology*, Vol.2, No.2, 2011 <http://ejlt.org/article/view/75/144>

Bing 2004: Bing, Jon, Regulering av ytringer på internettet, *Lov og Rett*, nr. 01-02, 2004 s. 3-20

Bing 2014: Bing, Jon, Overføring av personopplysninger til utlandet- noen grunnleggende problemstillinger, *Lov og Rett*, vol.53,3, 2014, s. 127-146

Borvik 2004: Borvik, Bjørnar, Ytringsfridom på norsk- ein kritikk, *Lov og rett*, 01-02, 2004 s. 72-98

Borvik 2011: Borvik, Bjørnar, *Personvern og Ytringsfridom: avveinginga mellom kolliderande menneskerettar*, Oslo 2011

Bull 2002: Bull, Henrik, *Det indre marked for tjenester og kapital*, Oslo 2002

Bygrave 2014: Bygrave, Lee. A, *Data privacy law- An international perspective*, Oxford 2014

Clemet og Egeland 2010: Clemet, Kristin/Egeland, John, *Til forsvar for personvernet*, Oslo 2010

Eggen 2002: Eggen, Kyrre, *Ytringsfrihet: Vernet om ytringsfriheten i norsk rett*, Oslo 2002

Grønvold og Hendis 2014: Grønvold, Sara. E/Hendis, Morten, *Barn og personvern*, Oslo 2014

- Haukeland Fredriksen 2014: Haukeland Fredriksen, Halvard, Google og EU: Retten til å bli glemt mot retten til å få vite, *Vox publica*, 24. juni 2014
- Haukeland Fredriksen og Mathisen 2014: Haukeland Fredriksen, Halvard/Mathisen, Gjermund, *EØS-rett*, 2. utgave, Bergen 2014
- Hovlid 2014a: Hovlid, Ellen Lexerød, *Vern av privatlivets fred: med særlig fokus på kjente personers vern mot offentliggjøring av private forhold i redaktørstyrte medier*, Bergen 2014
- Hovlid 2014b: Hovlid, Ellen Lexerød, Avveiningen mellom ytringsfriheten og privatlivets fred- kommentar til Tarjei Bekkedal, *Lov og Rett*, vol. 54(10), 2014 s. 632-649.
- Høstmælingen 2010: Høstmælingen, Njål, *hva er Menneskerettigheter*, 2. utgave, Oslo 2010
- Jakobsen og Schaumburg-Müller 2013: Jakobsen, Søren Sandfeld/Schaumburg-Müller, Sten, *Medieretten*, København 2013
- Kjølbros 2010: Kjølbros, Jon Fridrik, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention- for praktikere*, 3. utgave, København 2010
- McNealy 2012: McNealy, Jasmine, The emerging Conflict Between Newsworthiness and the Right to be forgotten, *Northern Kentucky Law review* 119, 2012 s. 119-135
<http://www.heinonline.org/HOL/Page?page=119&handle=hein.journals%2Fncnlr39&collection=journals>
- Pino 2000: Pino, Giorgio, *The Right to Personal Identity in Italian Private Law: Constitutional Interpretation and Judge-Made Rights*. Publisert i *The Harmonization of Private law in Europe*, redigert av Hoecke, M.V og Ost, F, Oxford 2000 s. 235-237
<http://www.unipa.it/gpino/The%20right%20to%20personal%20identity.pdf>
- Rosen 2012: Rosen, Jeffrey, The right to be forgotten, 64 *Stanford law review*. Online 88, 13. Februar 2012, s. 88-92 <http://www.stanfordlawreview.org/online/privacy-paradox/right-to-be-forgotten>
- Schartum og Bygrave 2011: Schartum, Dag/ Bygrave, Lee. A, *Personvern i informasjonssamfunnet*, 2. utgave, Bergen 2011
- Sejersted mfl. 2011: Sejersted, Fredrik, Arnesen, Finn, Rognstad, Ole-Andreas og Kolstad, Olav, *EØS-rett*, 3. utgave, Oslo 2011
- Sunde 2013: Sunde, Inger Marie, Økosystemeffekten- Om personvernet i sosiale medier, *Lov og Rett*, Vol.52 (01), 2013 s. 85-102
- Stuart 2014: Stuart, Allyson, Google search results: Buried if not forgotten, *North Carolina Journal of law & technology*, vol. 15, issue 3, 2014 s. 463-518 <http://ncjolt.org/google-search-results-buried-if-not-forgotten/>
- Wagner og Li-Reilly 2014: Wagner, M. og Li-Reilly, Y, The right to be forgotten, *The Advocate*, Vol .72 Part 6, November 2014 s. 823-833

http://www.heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.barjournals/advvba0073&div=114&collection=journals&set_as_cursor=0&men_tab=srchresults&terms=li|reilly&type=matchall

Werro 2009: Werro, Franz, *The Right to Inform v. The Right to be Forgotten: A Transatlantic Clash*, Georgetown Public law research paper No.2, 2009
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1401357

Wessel-Aas 2013: Wessel-Aas, Jon, *Jus og sosiale medier*, Oslo 2013

Westin 1967: Westin, Alan. F, *Privacy and Freedom*, New York: Atheneum, 1967

Dokumenter knyttet til forslag om ny forordning

25. januar 2012, Europakommisjonens forslag til ny forordning, COM (2012) 11 final,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM%3A2012%3A0011%3AFIN%3ADA%3APDF>

25. januar 2012, Europakommisjonens forslag til nytt direktiv, COM (2012) 10 final,
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM%3A2012%3A0010%3AFIN%3ADA%3APDF>

12. mars 2014, Europaparlamentets førstegangs-behandling
<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0212+0+DOC+XML+V0//EN>

Foreløpig kompromiss mellom Rådet og Europaparlamentet:
Interinstitutional File: 2012/0011 (COD).

9.mars 2015 nr. 6834/15 <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6834-2015-INIT/en/pdf> og

16. mars 2015 nr. 7084/15 <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-7084-2015-INIT/en/pdf>

Retningslinjer fra Artikkel 29 gruppen

14/EN WP 225: Guidelines on the implementation of the Court of justice of the European union judgement on "Google and inc V. Agencia espanola de protection de datos (AEPD) and Mario Costeja Gonzalez" C-131/12. Av 26. november 2014. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp225_en.pdf

Vedtak fra Datatilsynet

Vedtak av 16. oktober 2014. Saksnummer 14/00908-11/AJH. Vedlagt bakerst i oppgaven.

Annet

European Council, Press release Data protection: Council agrees on general principles and the "one stop shop" mechanism (13. Mars 2015)- <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press->

[releases/2015/03/13-data-protection-council-agrees-general-principles-and-one-stop-shop-mechanism/](https://www.data-protection-council.europa.eu/media/10000/EN/20150313_data-protection-council-agrees-general-principles-and-one-stop-shop-mechanism/)

Google sin innsynsrapport,

<http://www.google.com/transparencyreport/removals/europeprivacy> [hentet ut 19.05.2015]

Kommentarutgave til Charteret. Explanations relating to the Charter of fundamental rights (2007/C 303/02), av 14.12.2007 <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:303:0017:0035:en:PDF>

Utregningskalkulator utarbeidet av Google,

<http://www.google.com/transparencyreport/removals/europeprivacy> [hentet ut 19.05.2015]

Vedlegg

?_load=1&_extwin=1&_embed=1&_mimewarning=1&_part=2&_uid=345&_mbox=INBOX&_action=get&_task=mail

21.05.15 10:39

*****

Rannveig Bakke Tvedten
rådgiver

Vedlegg: Skjermdump fra googlesøk på klagers navn som viser søketreff

Kopi:

4

Unntatt offentlighet:
Offl § 13 jf fvl § 13 nr 1

Deres referanse

Vår referanse (bes oppgitt ved svar)
14/00908-11/AJH

Dato
16. oktober 2014

Avslag på krav om sletting av søketreff i Google

Innledning – hva saken gjelder

Datatilsynet viser til din klage på Googles avslag om å fjerne diverse linker fra søkemotoren knyttet til ditt navn. Sakene hos Google har saksnummer

Datatilsynet legger til grunn at personopplysningsloven kommer til anvendelse og at Datatilsynet kan behandle klagen, jf. personopplysningsloven § 42 annet ledd punkt 3, jf. §§ 3 og 4.

Vi bygger denne vurderingen på EU-domstolens avgjørelse i sak C-131/12 av 13. mai 2014 – den såkalte «Google-dommen». I dommen fastslo EU-domstolen at søkemotoren Google gjennom etableringen av sitt datterselskap Google Spain SL i Spania var omfattet av EUs personvern direktiv og videre, at Google Inc. var behandlingsansvarlig for personopplysningene den behandlet i kontekst av den spanske delen av Googles virksomhet. Googles etablering i Norge gjennom selskapet Google Norway AS innebærer at det samme gjelder her. Den behandlingen av personopplysninger som har naturlig tilknytning til den virksomheten Google Inc. har etablert i Norge, herunder indeksering av personopplysninger om norske borgere, må derfor følge personopplysningsloven.

Datatilsynet har kommet til at vi ikke vil pålegge Google å slette de aktuelle søketreffene. Nedenfor følger vår vurdering og begrunnelse.

Journalistiske formål og ytringsfrihet

Datatilsynet legger til grunn at personopplysningsloven § 7 om behandling av personopplysninger «utelukkende for kunstneriske, litterære eller journalistiske formål» ikke kommer til anvendelse når det gjelder Googles behandling av personopplysninger om klager i denne saken. Vi kan heller ikke se at Google har ment at personopplysningsloven ikke skal komme til anvendelse.

Rettslig utgangspunkt for vurderingen av om linker skal slettes

Postadresse:	Kontoradresse:	Telefon:	Telefaks:	Org.nr.:	Hjemmeside:
Postboks 8177 Dep 0034 OSLO	Tollbugt 3	22 39 69 00	22 42 23 50	974 761 467	www.datatilsynet.no

Behandlingen av personopplysninger må for å være lovlig ha et behandlingsgrunnlag, jf. personopplysningsloven § 11, jf. §§ 8 og 9. Datatilsynet legger til grunn at det aktuelle grunnlaget for indeksering på Google er personopplysningsloven § 8 bokstav f, jf. Google-dommen avsnitt 73 og 74.

Personopplysningsloven § 8 bokstav f lyder:

«Personopplysninger kan bare behandles dersom behandlingen er nødvendig for at den behandlingsansvarlige eller tredjepersoner som opplysningene utleveres til kan

«...vareta en berettiget interesse, og hensynet til den registrertes personvern ikke overstiger denne interessen.»

Bestemmelsen gir anvisning på en konkret interesseavveining, en såkalt balansetest. Interessen til den behandlingsansvarlige – i dette tilfellet Google – og tredjepersoner personopplysningene utleveres til – allmennheten – skal veies opp mot personvernet til den registrerte. For at kravet om sletting av søketreff fra Google skal tas til følge må hensynet til ditt personvern veie tyngst.

I Google-dommen uttaler EU-domstolen at interessen til den registrerte som hovedregel vil overstige interessen til Google og allmennheten dersom den registrerte aktivt anmoder om at informasjonen ikke skal dukke opp ved søk på sitt navn, se avsnitt 81 i avgjørelsen.

EU-domstolen viser til den registrertes innsigelsesrett mot at en behandling finner sted, forankret i personverndirektivet artikkel 14 bokstav a. Bestemmelsen er ikke direkte innlemmet i personopplysningsloven, men Datatilsynet tolker forarbeidene til personopplysningsloven slik at manglende konkret implementering av bestemmelsen ikke er ment å frata den registrerte noen rettigheter etter direktivet, jf. ot.prp.nr.92 (1998-1999) punkt 5.4.1.5 jf. punkt 5.4.1.3.

Selv om utgangspunktet er at den registrertes interesse skal veie tyngst, uttaler domstolen at interesseavveiningen vil kunne slå annerledes ut dersom den registrerte har hatt en rolle i det offentlige liv som tilsier at personverninteressen må vike for offentlighetens interesse i å finne informasjonen ved navnesøk. Personopplysningenes sensitivitet og opplysningenes betydning for den registrertes privatliv vil også ha betydning i interesseavveiningen.

Klagens begrunnelse

Du har opplyst at informasjonen som vises ved navnesøk på ditt navn medfører sosiale ulemper for deg i din livssituasjon ved at andre beboere i tilknytning til din kommunale omsorgsbolig får vite om saken og dens detaljer mot din vilje.

Kort om de aktuelle søketreffene

Så vidt Datatilsynet kan se så faller søketreffene i to hovedkategorier:

- Nyhetsartikler om drapet, publisert kort tid etter hendelsen
-

2

Artiklene i den første kategorien inneholder langt på vei samme opplysninger, selv om det er noe individuell variasjon. En av artiklene i sistnevnte kategori er publisert i 2013 og inneholder detaljer om deg som ikke fremkommer i det øvrige materialet.

Datatilsynets vurdering av om søketreffene skal slettes

Saken er i seg selv en alvorlig og særegen hendelse, og den mediedekning som fant sted i saken vil være relevant i lang tid. Den som har utført en slik handling vil av naturlige årsaker være knyttet til handlingen selv om det er gått lang tid etter hendelsen.

Selv om saken er alvorlig vil imidlertid individet ha rett til å bli glemt etter en viss tid, typisk når straffen er sonet og individet er resosialisert i samfunnet. Til sammenligning kan vi nevne saken i Høyesterett om «To mistenkelige personer»¹. Saken gjaldt at fremvisning av en film om et lensmannsdrap ble forbudt fordi filmens gjengivelse av historien var så lik det reelle hendelsesforløpet at gjerningspersonene ville bli gjenkjent, med de ulempene dette kunne medføre for dem. Filmen ble forsøkt vist over 25 år etter drapet fant sted, men ble selv etter så langt tid nektet vist frem.

I denne saken har det gått siden drapet fant sted. Vi forstår det slik at du fortsatt er under tvungent psykisk helsevern, og at dette er en del av statens reaksjon på handlingen som er utført.

Datatilsynet vurderer det derfor slik at de artiklene som du ønsker slettet har offentlig interesse, både fordi det er en drapssak

Konklusjon

Datatilsynets konklusjon er at Googles behandling har grunnlag i personopplysningsloven § 8 f for de aktuelle søketreffene, og at de er relevant for Google sitt formål med behandlingen, jf. personopplysningsloven § 11 bokstav d. Datatilsynet avslår derfor ditt krav om sletting av søketreffene.

---

¹ Rt. 1952 s. 1217

Klageadgang

Datatilsynets avslag er et vedtak som kan påklages i henhold til reglene i forvaltningsloven. Vedtaket kan påklages innen tre uker fra dette brevet har blitt mottatt.

Vi ber om at en eventuell klage sendes direkte til Datatilsynet.

Med vennlig hilsen

Bjørn Erik Thon
direktør

Andreas Jensen Hofstad
rådgiver